

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

NUH UZUN VE DİĞERLERİ / TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no. 49341/18 ve diğer 13 başvuru
bk. ekli liste)

KARAR

Madde 8 • Tutukluların özel yazışmalarının Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi'ne kanunla öngörülmeden kaydedilmesi ve taranması •
Yayımlanmayan iç belgeler

STRAZBURG

29 Mart 2022

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Bazı şekli düzeltmelere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2022. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Nuh Uzun ve diğerleri / Türkiye davasında,

Başkan

Jon Fridrik Kjølbro,

Hâkimler

Egidijus Kūris,

Branko Lubarda,

Pauliine Koskelo,

Jovan Ilievski,

Gilberto Felici,

Saadet Yüksel

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdürü* Stanley Naismith’in katılımıyla, Daire olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine, on dört Türk vatandaşının (bk. ekli liste) (“başvuranlar”), ekteki tabloda belirtilen tarihlerde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme’nin (“Sözleşme”) 34. maddesi uyarınca yapmış oldukları başvuruları (no. 49341/18, 59185/18, 2368/19, 10539/19, 11837/19, 11950/19, 11959/19, 12723/19, 15626/19, 16803/19, 17838/19, 19085/19, 19405/19 ve 24060/19),

Başvuruların, Türk Hükümetinin (“Hükümet”) bilgisine sunulmasına ilişkin kararı,

Tarafların görüşlerini dikkate alarak,

1 Mart 2022 tarihinde gerçekleştirdiği müzakereler neticesinde anılan tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

GİRİŞ

1. Mevcut başvurular, başvuranların tutuklu bulundukları sıradaki yazışmalarının UYAP’a (“Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi”) kaydedilmesi ile ilgilidir. Bazı başvurular aynı zamanda, ulusal mahkemeler (infaz

hâkimliği ve/veya ağır ceza mahkemesi) önündeki yargılama sırasında Cumhuriyet savcısının mütalaasının bildirilmemesi ile ilgilidir.

OLAY VE OLGULAR

2. Başvuranların ve temsilcilerinin listesi karar ekinde yer almaktadır.

3. Hükümet, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nezdinde Türkiye Temsilcisi olan Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi Başkanı Hacı Ali Açıkgül tarafından temsil edilmiştir.

4. Olayların meydana geldiği dönemde başvuranların tamamı, 15 Temmuz 2016 tarihli darbe girişiminin ardından terör örgütüne üye olma suçundan Türkiye'deki çeşitli ceza infaz kurumlarında tutuklu olarak bulunmaktaydılar. Bazı başvuranlar daha sonrasında serbest bırakılmış olup, bazıları ise halen tutuklu bulunmaktadır.

5. Başvuranlar, tutuklulukları sırasında, -hem göndermek istedikleri hem de kendilerine gönderilen- yazışmaların sistematik olarak kontrol edilmesi ve/veya UYAP sistemine kaydedilmesine yönelik uygulamaya son verilmesi istemiyle yetkili adli makamlara (infaz hâkimliği ve ağır ceza mahkemesi) başvurmuşlardır (aşağıda 11. paragraf).

6. Başvurulan infaz hâkimlikleri, itiraza konu uygulamanın usul ve yasaya uygun olduğu değerlendirmesinde bulunarak başvuranların taleplerini reddetmiştir. İnfaz hâkimlikleri bu karara varırken, duruma göre özellikle, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün ("Genel Müdürlük") 10 Ekim 2016 ve 1 Mart 2017 tarihli yazılarına (aşağıda 21. paragraf), Genel Müdürlüğün 30 Mart 2007 tarihli ve 53/1 sayılı Genelgesi'ne (aşağıda 19. paragraf), 2992 sayılı Kanun'un 11. maddesine (aşağıda 15. paragraf), 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 68. maddesi ("5275 sayılı Kanun") ile 20 Mart 2006 tarihli Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük'ün ("Tüzük") 122 ve 123. maddelerine (aşağıda 12. paragraf) atıf yapmışlardır. İnfaz

hâkimliklerinin kararlarında özellikle, duruma göre, ceza infaz kurumlarında barındırılan başta terör veya örgütlü suçlardan hükümlü ve tutuklular olmak üzere hükümlü ve tutukluların (Kanun Hükmünde Kararnamelerde belirtilen esas ve usuller çerçevesinde), resmi makamlara veya savunması için avukatlarına verdiği kapalı zarf içerisindeki mektup ve fakslar hariç, göndermek istedikleri veya kendilerine gelen diğer tüm mektup, faks ve dilekçelerin mutlaka taranmak suretiyle UYAP sistemine kayıt edilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

7. Başvuranların infaz hâkimliklerinin kararlarına karşı yaptıkları itirazlar, itiraza konu kararların usul ve yasaya uygun olduğuna karar veren farklı ağır ceza mahkemeleri tarafından reddedilmiştir.

8. 10539/19, 11959/19, 12723/19, 15626/19, 16803/19, 17838/19 ve 19405/19 no.lu başvurulara ilişkin olay ve olgular özetinde, Hükümet, 12723/19 ve 15626/19 no.lu başvurular kapsamında, infaz hâkimliklerinin, başvuranlara bildirilmemiş olan Cumhuriyet savcısının görüşünü aldıktan sonra karar verdiklerini belirtmektedir. Bu yazılı mtalaalarda Cumhuriyet savcısı, başvuranların, ceza infaz kurumunda ziyaret hakkına ilişkin şikâyet bakımından itirazlarının reddi yönünde görüş bildirmiştir. Hükümet, yukarıda belirtilen diğer başvurularda, infaz hâkimliklerinin Cumhuriyet savcısından görüş almadığını belirtmektedir. Hükümet ayrıca, başvuranların başvurdukları Ağır Ceza Mahkemelerinin karar vermeden önce Cumhuriyet savcısının görüşünü aldığını ve bu görüşlerin başvuranlara bildirilmediğini ifade etmektedir. Cumhuriyet savcılarının kendi görüşlerinde, ağır ceza mahkemelerinden, infaz hâkimliklerinin itiraza konu kararlarının, usul ve yasaya uygun olduğu gerekçesiyle başvuranların itirazlarının reddine karar verilmesi yönünde talepte bulunduklarını belirtmektedir.

9. Başvuranların tümü, özellikle özel hayata ve aile hayatına saygı haklarının ihlal edildiğini ve/veya yazışma özgürlüğü haklarına müdahale edildiğini ve/veya kişisel verilerin korunması haklarının ihlal edildiğini ileri sürerek, Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvurularda bulunmuşlardır. Bazı

başvuranlar ayrıca, infaz hâkimliği ve/veya ağır ceza mahkemesi önünde görülen yargılama sırasında Cumhuriyet savcının görüşünün bildirilmemesinden şikâyetçi olmuşlardır.

10. Anayasa Mahkemesi; dosyaya göre, özellikle Anayasa ile güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklere herhangi bir müdahalenin bulunmadığı ya da müdahalenin Anayasa'ya aykırılık oluşturmadığı veya başvurunun temellendirilmemiş olması sebebiyle kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamadığı veya itiraz konusu uygulamanın başvuranın kişisel durumuna uygulandığına dair hiçbir kanıt olmadığından *kişi yönünden (ratione personae)* bağdaşmama nedeniyle veya konuyla ilgili vermiş olduğu bir karara -*Kemal Karanfil* (Başvuru no. 2017/24776, 24 Mayıs 2018) (bk. aşağıda 24 ve 25. paragraflar) - atıfta bulunarak başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğu değerlendirmesinde bulunarak, başvuranların söz konusu yargı kararlarına karşı yaptıkları başvuruların reddine karar vermiştir.

İLGİLİ HUKUKÎ ÇERÇEVE VE İÇ HUKUK UYGULAMASI

I. UYAP SİSTEMİ

11. UYAP sistemi, *Alada/Türkiye* davasında ((k.k.), no. 67449/12, § 19, 7 Temmuz 2015) aşağıdaki şekilde tanımlanmaktadır:

“UYAP (Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi) Adalet Bakanlığı tarafından 2000 yılında uygulamaya konulan ve bu sistem sayesinde avukatlara ve vatandaşlara elektronik ortamda hizmet verilmesi amaçlanan, tüm mahkemelerin yanı sıra adli ve idari yargı birimlerinin bağlandığı merkezi bilişim sistemidir. UYAP, Adalet Bakanlığı teşkilatı, bağlı ve ilgili kuruluşlar, çeşitli mahkemeler, Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü (PTT), emniyet müdürlükleri ya da sosyal güvenlik organları gibi diğer kurumlara ait verilerin veri tabanına kaydedilmesine imkân vermektedir. UYAP, geniş çapta verilere ulaşmayı sağlamanın yanı sıra bilgi ve belgelerin elektronik ortamda iletilmesine ve düzenlenmesine imkân tanımaktadır. UYAP sürekli gelişmeye devam etmektedir.

UYAP sistemi, avukatların, bilhassa tarafı oldukları dava dosyalarına başvurmalarına, dosyadan suret alabilmelerine, dosyaya belge eklemelerine ya da başvuruda bulunmalarına imkân vermektedir. Avukatların bu işlemleri yapabilmeleri için, elektronik imzaya sahip olmaları gerekmektedir. (...) Yargılanan kişiler de UYAP veri tabanına elektronik imza kullanarak erişebilmektedirler. (...)”

II. İLGİLİ İÇ HUKUK

A. Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ve Düzenlemeler

12. 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren, 13 Aralık 2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un 68. maddesi bakımından tutuklu ve hükümlülerin yazışmalarının denetlenmesine ilişkin ilgili iç hukuk ve 6 Nisan 2006 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan, 20 Mart 2006 tarihli Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük’ün 122 ve 123. maddeleri, olayların meydana geldiği dönemde yürürlükte olan halleri *Mehmet Nuri Özen ve diğerleri/Türkiye*, (no. 15672/08 ve diğer 10 başvuru , §§ 30-33, 11 Ocak 2011) kararında ifade edilmiştir.

13. 28 Mart 2020 tarihinde Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında yeni bir Yönetmelik kabul edilmiştir. 29 Mart 2020 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan söz konusu Yönetmelik’in 104 ve 105. maddeleri, esasında 20 Mart 2006 tarihli Tüzük’ün 122 ve 123. maddelerin metnini yinelemektedir.

14. 25 Haziran 2021 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan 17 Haziran 2021 tarihli ve 7328 sayılı Kanun ile 5275 sayılı Kanun’un 68. maddesine yeni bir fıkra eklenmiştir. Söz konusu fıkra aşağıdaki şekildedir:

“(5) Kamu düzeninin korunması ile kişi, toplum ve kurum güvenliğinin sağlanması veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla terör suçları, [yasadışı] örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları ile [yaşa dışı] örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan mahkûm olan veya tehlikeli hâlde bulunan ya da dışarı ile iletişiminin

kurum güvenliği açısından tehlikeli olabileceği değerlendirilen hükümlülere gelen veya bu hükümlüler tarafından gönderilen mektup, faks ve telgraflar dijital olarak kaydedilebilir veya fiziki olarak saklanabilir. Bunlar, amacı dışında kullanılamaz, kanunda açıkça belirtilen hâller dışında hiçbir kişi veya kurumla paylaşılamaz, herhangi bir soruşturma veya kovuşturmayla konu edilmemiş ise en geç bir yıl sonunda silinir veya imha edilir. Silme veya imha işlemi Cumhuriyet savcısı tarafından denetlenir. Bu fıkra hükmü [hükümlü tarafından resmî makamlara veya savunması için avukatına gönderilen mektup, faks ve telgraflar ile ilgili] dördüncü fıkra bakımından uygulanmaz.”

B. Diğer Mevzuat Metinleri ve İdari Metinler

15. 29 Mart 1984 tarihli ve 2992 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun’un 11. maddesinde, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü’nün görevleri sıralanmaktadır.

16. 24 Mart 2016 tarihli ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasları düzenlemektedir.

17. Hükümet özellikle, Ceza Muhakemesi Kanunu’nun (4 Aralık 2004 tarihli ve 5271 sayılı Kanun) 38/A maddesinin aşağıdaki çevirisini sunmaktadır:

“(1) Her türlü ceza muhakemesi işlemlerinde Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) kullanılır. Bu işlemlere ilişkin her türlü veri, bilgi, belge ve karar, UYAP vasıtasıyla işlenir, kaydedilir ve saklanır.

(...)

(7) Zorunlu nedenlerle fiziki olarak düzenlenmiş belge veya kararlar, yetkili kişilerce taranarak UYAP’a aktarılır ve gerektiğinde ilgili birimlere elektronik ortamda gönderilir.

(...)

(9) Elektronik ortamda yapılan işlemlerde süre gün sonunda biter.

(...)

(11) Ceza muhakemesi işlemlerinin UYAP'ta yapılmasına dair usul ve esaslar, Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir. ”

18. Hükümet aynı zamanda, 1721 sayılı Hapishane ve Tevkifhanelerin İdaresi Hakkında Kanun'un 2. maddesinin ilgili kısımlarının çevirisini de sunmaktadır. Bu Kanun 3 Mayıs 1973 tarihinde kabul edilmiştir.

“E) Ceza evinin emniyeti bakımından mahkûmlara ait mektupların ve kendilerini ziyarete gelenlerle konuşmalarının ve hariçle muhaberelerinin ne suretle tanzim ve kontrol edileceği,

(...)

yönetmelik tanzim olunur.

(...)”

19. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün Ulusal Yargı Ağı ve İstatistik İşlemleri ile ilgili 30 Mart 2007 tarihli ve 53/1 sayılı Genelgesi'nin Hükümet tarafından sunulan tercümesinin ilgili bölümleri aşağıdaki şekildedir:

“29/03/1984 tarih ve 2992 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'un 11'inci maddesi gereğince ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklularla ilgili bilgileri içeren kayıtların düzenlenmesi ve tutulmasına ilişkin usul ve esasları göstermek, mevzuatın uygulanmasını kolaylaştırmak ve uygulamada ortaya çıkan sorunları gidermek amacıyla bu Genelge hazırlanmıştır.

Birinci Bölüm: Ulusal Yargı Ağı ve İşletimi

1) Bakanlığımız Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) ile yargı birimlerinde, merkez ve taşra teşkilâtında, bağlı ve ilgili kuruluşlarında adalet hizmetlerinin daha etkin ve verimli şekilde yürütülmesini, iş süreçlerinin hızlandırılmasını ve elektronik arşivin oluşturulmasını amaçlamıştır.

2) İnfaz sistemiyle ilgili plân, program, çalışma ve araştırma yapılabilmesi, ceza ve infaz politikalarına katkıda bulunulabilmesi için ulusal yargı ağına veri girişi yapılması ve ceza infaz kurumu işlemlerinin ağ üzerinden yürütülmesi gerekmektedir.

(...)

6) UYAP'ın ceza infaz kurumlarında yaygınlaştırılmasında, işleme alınacak ekranlar arasında öncelik arz edenlerin belirlenmesinde, hangi alanların Cumhuriyet başsavcılıkları tarafından görüleceğinin tespitinde ve konuyla ilgili uygulamanın işlerlik kazanmasında Genel Müdürlüğün yazılı talimatları doğrultusunda hareket edilecektir.

(...)

8) Ceza infaz kurumları tarafından kullanılan UYAP ekranlarına o ekrana bilgi girişi yapmakla yükümlü olan, kendisine bu konuda görev, yetki, şifre (kullanıcı şifresi) ve imkân verilen personel giriş yapacaktır. Bu nedenle girilen bilgilerin eksik veya yanlış olmasından ya da işlem yapılması gerekirken herhangi bir işlem yapılmamasından yetkili kişi ile bu personeli görevlendiren amir sorumlu tutulacak ve haklarında gerekli işlem yapılacaktır.

(...)

10) Sağlık (tabip, diş tabibi, psikolog, diyetisyen, veteriner, sağlık teknisyeni, sağlık memuru), eğitim (öğretmen, eğitim uzmanı, eğitim rehberi) ve sosyal hizmet (sosyal hizmet uzmanı) konularıyla ilgili UYAP ekranlarına ilgili personel veri girecek, söz konusu unvandaki personelin ceza infaz kurumunda bulunmaması ve kurum dışından (Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı vd.) geçici görevle temin edilmesi halinde adı geçen kişilere veri girişi için yetki verilecek; söz konusu personelin uzun süreli bu görevde kalması için gereken yapılacaktır.

(...)

14) UYAP'ın eğitim, sağlık, infaz, personel, ambar, emanet, saymanlık, mahkûm ve ziyaretçi kabul, psiko-sosyal servis, mektup okuma ve gelen evrak gibi mevcut diğer tüm ekranları ile sonradan oluşturulabilecek UYAP ekranları kullanılacaktır.”

20. Adalet Bakanlığı Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı'nın 10 Kasım 2011 tarihli ve 124/1 sayılı Genelgesi'nin, Hükümet tarafından sunulan çevirisi aşağıdaki şekildedir:

“UYAP Bilişim Sistemi kullanılarak soruşturma ve kovuşturma işlemleri ile diğer adli ve idarî işlemlerin etkin, verimli, hızlı, düzenli, şeffaf ve usul ekonomisine uygun biçimde yürütülmesi amacıyla;

1- Her türlü işlem ve faaliyetin, UYAP üzerinden gerçekleştirilmesine imkân bulunmayan istisnai hâller saklı olmak koşuluyla, UYAP ortamında, zamanında, eksiksiz ve doğru bir biçimde gerçekleştirilmesi,

(...)

3- Tüm birimlerde her türlü veri girişinin eksiksiz ve doğru biçimde yapılması,

(...)

5- Zorunluluk sebebiyle haricen oluşturulan belgeler ile Sistem haricinde gelen belgelerin ekleriyle birlikte taranarak UYAP ortamına aktarılması,

(...)

15- Bilgi güvenliği, elektronik imza ve kişisel verilerin korunmasına ilişkin mevzuat hükümlerine azamî dikkat gösterilmesi, özellikle elektronik imza cihazı veya erişim kodu ile her türlü kullanıcı adı ve parolasının başkalarına verilmemesi, ”

C. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü’nün 10 Ekim 2016 ve 1 Mart 2017 tarihli yazıları

21. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü; 10 Ekim 2016 (no. 77204178-201.99) ve 1 Mart 2017 (no. 77204178-207.04.02/3076/24714) tarihli yazılarıyla, tüm Cumhuriyet başsavcılıklarına şu hususlarda bilgi vermiştir:

“(…) özellikle terör veya örgütlü suçlardan hükümlü ve tutukluların kendilerine gelen veya kurum dışına göndermek istedikleri mektup, faks ve dilekçelerin UYAP sistemine tarama ve kayıt edilmeden işlem yapıldığına dair duyumlar alınmaktadır.

(...)

Ceza infaz kurumlarında barındırılan başta terör veya örgütlü suçlardan hükümlü ve tutuklular olmak üzere tüm hükümlü ve tutukluların resmi makamlara veya savunması için avukatına verdiği kapalı zarf içerisindeki mektup ve faksler hariç, göndermek istedikleri veya kendilerine gelen diğer mektup, faks ve dilekçelerin mutlaka taranmak suretiyle UYAP sistemine kayıt edilmesi gerekmektedir.

(...) Cumhuriyet başsavcılıklarına ve ceza infaz kurumu müdürlüklerine tebliğini rica ederim.”

D. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu’nun 14 Eylül 2020 tarihli kararı ve Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü’nün 19 Ocak 2021 tarihli yazısı

22. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu 14 Eylül 2020 tarihli kararla, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü’nün 10 Ekim 2016 tarihli yazısının yürütmesinin durdurulmasına karar vermiştir. Hükümet 27 Mayıs 2021 tarihli ek görüşlerinde, bu kararı aşağıdaki şekilde aktarmaktadır:

“6. Mektupların/faksların UYAP sistemine kaydedilmesinin yasal dayanağını teşkil eden Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü’nün 10 Ekim 2016 tarihli yazısının iptali için Danıştay önünde bir iptal davası açılmıştır. Söz konusu davada, aynı zamanda ilgili yazıya dayanılarak gerçekleştirilen uygulamanın yürütmesinin durdurulması da talep edilmiştir. 14 Eylül 2020 tarihinde Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, söz konusu yazının yürütmesinin durdurulmasına karar vermiştir (...)

7. Danıştay, yürütmenin durdurulması kararında, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanun (5275 sayılı Kanun) ve ilgili diğer yasa hükümleri uyarınca, hükümlü ve tutukluların avukatlarına kapalı zarf içerisinde verdikleri mektup ve fakslar dışında kalan yazışmaların UYAP sistemine kaydedilmesinin mümkün olduğunu, ancak bu kayıt işleminin sınırsız ve koşulsuz olmaması gerektiğini ifade etmiştir. Danıştay; söz konusu kayıt yetkisinin, olay tarihinde yürürlükte olan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük’te ve 5275 sayılı Kanun’da öngörülen denetleme yetkisinin kapsam ve sınırları içinde ve bunu ihlal etmeyecek biçimde düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir.

8. Ayrıca Danıştay, mektup okuma komisyonunun çalışma usullerinin mevzuatta belirlendiğini ve hükümlü ve tutuklulara gelen ve onların gönderdikleri mektupların sakıncalı olup olmamasına bağlı olarak farklı usuller belirlendiğini ifade etmiştir. Ancak Danıştay, dava konusu bu işlemle UYAP sistemine kaydedilecek evraklar hususunda bir istisna öngörülmediğinden, herhangi bir sakınca içermeyen, tamamen özel nitelikte olan ve kişisel mahremiyet kapsamında bulunan mektupların dahi zaman ve nitelik bakımından herhangi bir sınırlama olmaksızın elektronik ortama kaydedileceğini vurgulamıştır.

9. Buna ilaveten Danıştay, tüm hükümlü/tutukluların resmi makamlara veya savunmaları için avukatlarına kapalı zarf içerisinde verdikleri mektup ve faksler dışında kalan özel yazışmalarının sistemde ne kadar süre boyunca saklanacağı, bu yazışmaların c kişilerin erişimine ve kullanımına açılıp açılmayacağı, ilgili mercilerle paylaşılıp paylaşılmayacağı, şayet paylaşılacaksa hangi mercilerle paylaşılacağı ve bunun nasıl yapılacağı gibi konularda belirsizliklerin bulunduğunu ifade etmiştir.

10. Bu gerekçelerle Danıştay; söz konusu işlemin, hükümlü ve tutukluların, herhangi bir sakınca içermeyen, tamamen özel nitelikte olan, önleyici ve koruyucu önlemler açısından herhangi bir değer taşımayan ve kişisel mahremiyet kapsamında bulunan mektuplarının ve belgelerinin elektronik ortamda herhangi bir süre sınırı olmaksızın kaydedilmesine yol açtığı kanaatine varmıştır. Aynı zamanda Danıştay; ilgili mektup ve belgelerin kaydı, muhafazası, erişimi ve imhası konusunda herhangi bir sınırlama veya koşul getirmeyen dava konusu işlemin bu yönleriyle hukuka aykırı olduğu ve uygulanması halinde telafisi g mağduriyetlere yol açabileceği sonucuna varmıştır.

11. Sonuç olarak Danıştay, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü’nün 10 Ekim 2016 tarihli Dilekçe, Mektup ve Faksların UYAP Sistemine Kaydedilmesi konulu yazısının yürütmesinin durdurulmasına karar vermiştir.”

23. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu’nun yukarıda anılan kararı sonrasında, 19 Ocak 2021 tarihinde Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, Cumhuriyet savcılarına ve ceza infaz kurumlarına yeni bir yazı göndermiştir. Söz konusu yazının Hükümet tarafından sunulan çevirisi aşağıdaki şekildedir:

“(...

1. Resm makamlara veya savunması için avukatına gönderilenler hariç olmak üzere terör ve örgütlü slardan barındırılan hükümlü ve tutukluların göndermek istedikleri veya kendilerine gelen mektup/faksların, adli slardan hükümlü ve tutukluların ise sadece kısmen veya tamamen sakıncalı olduğu değerlendirilen, adli ve disiplin soruşturma konusu olacak mektup/faksların UYAP sistemine kayıt edilmesi,

2. Hükümlü/tutuklular tarafından gönderilen ve kendilerine gelen mektup/faksların sadece Mektup Okuma Komisyonunda görevli personel tarafından denetlenmesi, UYAP sisteminde kayıt altına alınan bu verilere belirtilen yetkili personel dışında kullanıcı personelin erişimine imkân verilmemesi için portal ve ekran yetkilendirmesi

yapılması amacıyla Bilgi İşlem Genel Müdürlüğüne 3 gün içinde personel isim, sicil, ünvan ve görevlerinin bildirilmesi, ayrıca mevzuatta öngörülen hâller dışında verilerin başka kişi ve kurumlarla paylaşılmaması,

3. UYAP sistemine kaydedilen mektup/faksların adli suçlardan barındırılan hükümlü ve tutuklular için 3 yıl süreyle, terör ve örgütlü suçlardan barındırılan hükümlü ve tutuklular için 5 yıl süre ile muhafaza edilmesi ve belirtilen süreler sonunda silinmesi, ancak adli ve idari soruşturmaya konu edilen mektup/fakslar için mevzuatta öngörülen sürelerin saklı kalacağı,

(...)”

III. ANAYASA MAHKEMESİ’NİN İÇTİHADİ

24. Anayasa Mahkemesi, “emsal (leading)” *Kemal Karanfil* kararında (Başvuru no. 2017/24776, 24 Mayıs 2018), tutukluların yazışmalarının UYAP sistemine kaydedilmesi ile ilgili bir karar vermiştir. Söz konusu kararın somut olayla ilgili bölümleri aşağıdaki şekildedir¹:

“(…)”

i. Müdahalenin Varlığı

50. Kamu mercileri tarafından özel yaşamı ile ilgili sorular sorulması da dâhil olmak üzere bir bireyin özel hayatı, iş ve sosyal yaşamıyla ilgili bilgilerinin, parmak izinin, fotoğrafının, hücre ve DNA örneklerinin alınması, kaydedilmesi, saklanması ve kullanılması özel hayata saygı hakkına müdahale oluşturur (*Bülent Kaya*, § 51).

51. Kaydedilen bilgilerin daha sonra kullanılmış olup olmamasının bir önemi yoktur. Bununla birlikte kamu makamları tarafından muhafaza edilen kişisel nitelikli bilgilerin özel yaşam unsurlarından birini devreye sokup sokmadığını tespit etmek için bu bilgilerin hangi çerçevede alındığının ve muhafaza edildiğinin, verilerin türünün, kullanıldığı ve işlendiği şeklin, bunlardan çıkarılabilecek sonuçların dikkate alınması zaruridir (*Bülent Kaya*, § 53).

¹ Gayri resmi çeviri.

52. Ceza infaz kurumunda bulunan mahpusların haberleşmelerinin denetlenmesi haberleşme hürriyetine müdahale teşkil etmektedir (*Mehmet Koray Eryaşı*, B. No: 2013/6693, 16/4/2015).

53. Başvurucu, infaz kurumunda tutuklu olarak bulunmaktadır. Başvurucunun dış dünyayla iletişimini sağlayan yazışmaları bazı istisnalar haricinde (bkz. § 9) kurum idaresi tarafından denetlenerek UYAP sistemine kaydedilmektedir. Kişiyeye ait bilgileri içeren mektupların açılıp okunarak sistemde tutulmasının başvurucunun özel hayatına ve haberleşmesine müdahale oluşturduğu şüphesizdir.

ii. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

(...)

62. Başvuruya konu idari uygulama ve yargısal sürecin 5271 sayılı Kanun'un 38/A maddesi, 5275 sayılı Kanun'un sayılı 68. maddesi, Tüzük'n 122. ve 123. maddeleri ile 3/5/1973 tarihli ve 1712 sayılı Kanun'un 2. maddesine dayanılarak Bakanlığın 10/10/2016 tarihli yazısı temelinde yürütüldüğü anlaşılmaktadır.

63. UYAP, 2008 yılından itibaren ülke genelindeki yargı birimleri tarafından tüm işlemlerde etkin biçimde kullanılan bir bilişim sistemidir. Hükümlü ve tutukluların bulunduğu ceza infaz kurumları da bu bakımdan önemli bir yere sahiptir. Hükümlü ve tutukluların tüm infaz işlemleri ile birlikte kurumda kalmalarından kaynaklanan talep ve şikâyetleri de idari ve yargısal işlemler olarak UYAP sistemi üzerinden yürütülmektedir.

64. Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü veya tutukluların yaptıkları yazışmaların denetimi ve sınırlandırılmasının 5275 sayılı Kanun'un 68. maddesine dayandığı açıktır (*Ahmet Temiz*, B. No: 2013/1822, 20/5/2015, §§ 37-46). Uygulama, ancak ilgili yazışmanın incelenerek içeriğinin denetlenmesi sonucu mümkün olabilmektedir. Sakıncalı olarak değerlendirilen yazışmanın hakkındaki yargısal işlemlerin tamamlanması için gerekli süre sonuna kadar kurumca muhafaza edilmesi ise kanuni bir zorunluluktur.

65. Yargı birimleri tarafından gerçekleştirilen idari veya yargısal işlemlerde işlemler ilgili fiziki tüm evrakın işlem şeffaflığını sağlamak amacıyla UYAP sistemine kaydedildiği bilinmektedir. Bu evrak arasında belirli kişilere ait kişisel bilgilerin yer alması da (...) mümkündür. Kişisel veri niteliğinde olan bu bilgilerin sisteme hangi kurallar çerçevesinde, hangi amaçla ve kimler tarafından kaydedileceği ve saklanacağı, bilgileri kaydeden yargı biriminin niteliğine göre ilgili kanunda düzenlenmektedir.

66. Ceza infaz kurumları da 5271 sayılı Kanun'un 38/A maddesi gereği UYAP sistemini kullanmaktadır. Maddeye göre kişisel verilerin UYAP sistemine kaydedileceği hususu ilkesel olarak belirlenmekle birlikte ayrıntıların düzenleyici işlemlere bırakıldığı anlaşılmaktadır. Bakanlığın bu yöndeki 10/10/2016 tarihli yazısı da derece mahkemelerince açıklandığı üzere genelge niteliğinde olup adı konulmamış bir düzenleyici işlemdir. Anılan genelgede denetime tabi olan tüm yazışmaların UYAP sistemine kaydedileceği açıkça belirtilmiştir.

67. Müdahalenin kanuni dayanağının mevcut olduğunu tespit edebilmek için ilgili kanunun yeterince ulaşılabilir olması gerekmektedir. Yukarıda belirtilen kanunların ulaşılabilir ve öngörülebilir olmasının yanı sıra Bakanlıkça (...) ilgililere de tebliğ edildiği göz önüne alındığında sınırlamanın öngörülebilir olduğu söylenebilmektedir.

68. Diğer taraftan 6698 sayılı Kanun gereğince kişisel verilerinin ilgilinin rızası dışında kaydedilememesi kural olarak kabul edilmiş ise de kamu güvenliği gibi bazı istisnai hâllerde kişinin rızası hilafına verilerin kaydedilebileceği belirtilmiştir. İnfaz kurumları da kamu güvenliği kapsamında infaz kurumunda güvenliğin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla mahkumların yazışmalarını denetlerken yazışma hakkında birtakım idari ve yargısal işlemler yapılacağından ilgili yazışmanın diğer bilgiler gibi UYAP sistemine kaydedilmesi olağandır.

69. Bu bağlamda hükümlü ve tutukluların denetime tabi yazışmalarının diğer kişisel veriler gibi UYAP sistemine kaydedilmesi şeklindeki müdahalenin kanuni dayanağının mevcut olduğu anlaşılmaktadır.

(2) Meşru Amaç

70. İnfaz kurumlarının Anayasa'nın 22. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında kalan istisnai kamu kurumları olduğu kabul edilmekle birlikte bu istisna, anılan kurumlar tarafından hâkim kararı alınması şartı aranmaksızın haberleşme hürriyetine müdahale niteliğinde işlem tesis edilebileceği anlamına gelmektedir. Bununla birlikte bu kurumların haberleşme hürriyetine müdahale anlamındaki işlemlerinin meşru olabilmesi için mutlaka Anayasa'nın 22. maddesinin ikinci fıkrasında sayılan sınırlandırma sebeplerine dayalı olması gerekmektedir (*Ahmet Temiz*, § 50).

71. Somut başvuru açısından hükümlü veya tutuklulara ait mektupların UYAP sistemine kaydedilerek söz konusu mektuplarda yer alan bilgilerin suç işlenmesinin önlenmesi, İnfaz Kurumu güvenliğinin sağlanması kapsamında denetlendiği,

dolayısıyla söz konusu uygulamanın (...) meşru bir amacının bulunduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

(...)”

25. Demokratik bir toplumda müdahalenin gerekliliği ve orantınlığı hususu, söz konusu kararın özellikle aşağıdaki bölümlerinde incelenmiştir² :

“74. İnfaz kurumunda tutuklu veya hükümlü olanların yazışmaları, kural olarak denetime tabi olup denetim sürecinin sağlıklı işlemesi ve yeri geldiğinde yapılan müdahale nedeniyle bireylerin hak kayıplarının önüne geçilmesi amacıyla diğer tüm yargısal işlemlerde olduğu gibi UYAP sistemine işlenmektedir.

75. Ülkedeki terör suçlarına yönelik gelişmeler dikkate alındığında ceza infaz kurumlarında kapasitelerinin üstünde kişi bulunduğu bilinmektedir. Dolayısıyla infaz kurumlarının mevcudu ile personel sayısı dikkate alındığında tutuklu veya hükümlülerin yazışmalarının korunması ve denetlenmesi amacıyla ek tedbirlere başvurulması kaçınılmazdır. Bu doğrultudaki tedbirlerden biri olan yazışmaların UYAP sistemine kaydedilmesi suretiyle, denetimin tam anlamıyla gerçekleştirilebilmesinin yanı sıra yazışma metinlerine dair olası kayıpların önüne geçilerek bireylerin menfaatine de hizmet edilmesi amaçlanmaktadır.

76. Sisteme kaydedilen bilgiler arasında müdahaleye maruz kalan kişilerin -bu arada başvurucunun da- özel nitelikteki kişisel verilerinin bulunması mümkündür. Yazışmaların denetiminin amacının, öncelikle suç işlenmesinin önlenmesi ve ceza infaz kurumunun güvenliğinin sağlanması ve böylelikle kamu düzeninin korunması olduğu göz önüne alındığında denetimin bir parçası olan verilerin kaydı suretiyle bireyin mahremiyet hakkına yapılan müdahalenin toplum menfaati karşısında gerekli olmadığını söylemek mümkün görünmemektedir.

77. Öte yandan somut başvuruda uygulanan tedbirin mahpuslara gönderilen veya mahpuslarca başkalarına gönderilen mektupların UYAP ortamına kaydedilmesinden ibaret olduğu anlaşılmaktadır. Kişisel veri mahiyetindeki bu yazışmaların ceza infaz kurumunun yetkili personeli hariç herhangi bir üçüncü kişinin erişimine veya kullanımına açılması söz konusu değildir. Bu yazışmaların muhafazası hususunda yeterli düzenlemenin mevcut olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca bilgilere erişim yetkisi bulunan -çok sınırlı sayıdaki- yetkili kişilerin bunu kötüye kullanması veya kanunda

² Hükümet tarafından sunulan çeviri.

öngörülen hâller dışında başka kişi ve kurumlara vermesi veya onların erişimine dahi açık hâle getirmesi hâlinde bunlara yönelik olarak uygulanacak idari, cezai ve hukuki müeyyideler kanunlarda öngörülmektedir. Tüm bu hususlar gözetildiğinde mahpusların yazışmalarının UYAP sistemine kaydedilmesinden ibaret olan müdahalenin başvurucuya aşırı bir külfet yüklemeyeceği ve ceza infaz kurumunun güvenliğinin sağlanmasındaki kamu yararı ile başvurunun haberleşme hürriyetinin ve kişisel verilerinin korunmasındaki bireysel yarar arasındaki makul dengenin gözetildiği sonucuna varılmaktadır.

78. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi kişisel veri mahiyetindeki mektupların UYAP ortamına kaydedilmesindeki hassasiyetin farkındadır. Anayasa Mahkemesi mektupların UYAP ortamına kaydedilmesi biçimindeki müdahaleyi yukarıda açıklanan koşulları gözeterek orantılı bulsa da bu durum mahpusların mektuplarının kaydı hususunda kamu makamlarına sınırsız yetki verildiği biçiminde anlaşılamaz. Anayasa Mahkemesince yukarıda belirtilen ve müdahalenin orantılı bulunmasında dayanak alınan koşulların fiilen sağlanmadığının veya mektupların kaydedilmesindeki meşru amacın ortadan kalktığına tespit edilmesi hâlinde ihlal sonucuna ulaşması mümkün ise de bu aşamada henüz bir hak ihlaline sebebiyet verilmediği kanaatine varılmaktadır.

79. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ve 22. maddesinde güvence altına alınan haberleşme hürriyetinin ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.”

26. Anayasa Mahkemesinin kararı oy çokluğuyla kabul edilmiştir. Bu kararı veren heyetin başkanı aşağıdaki karşıoy görüşünü açıklamıştır³ :

“1. Bir infaz kurumunda tutuklu bulunan başvuru, özel yazışmalarının ve mektuplarının UYAP sistemine kaydedilmesinden yakınmaktadır. İnfaz kurumlarında tutuklu ve hükümlülerin yazışmaları, kural olarak denetime tabidir. Başvurucunun şikâyetine neden olan işlem Adalet Bakanlığının 10/10/2016 tarihli yazısından kaynaklanmaktadır. Bakanlık yazısında denetime tabi olan tüm yazışmaların UYAP sistemine kaydedileceği ifade edilmiştir.

2. Düzenleyici işlem anlamında bir genelge niteliğinde değerlendirilmesi mümkün olan Bakanlık yazısı kanuni temel olarak 5271 sayılı Kanun'un 38/A maddesi, 5275 sayılı Kanun'un sayılı 68. maddesi, ilgili Tüzük'ün 122. ve 123. maddeleri ile 1712

³ Gayri resmi çeviri.

sayılı Kanun'un (...) dayanmaktadır. Dolayısıyla başvurucunun özel hayata saygı hakkına yapılan müdahalenin kanuni dayanağının olmadığını söyleyemeyiz.

3. Hükümlü veya tutuklulara ait mektupların UYAP sistemine kaydı yapılarak söz konusu mektuplarda yer alan bilgilerin suç işlenmesinin önlenmesi kapsamında denetlendiği, dolayısıyla söz konusu uygulamanın kamu düzeni ve güvenliğini sağlamaya dönük meşru amacını taşıdığını kabul etmek gerekir.

4. Somut başvuruda müdahaleye neden olan idare ve derece mahkemelerinin kararlarında dayandıkları gerekçelerin özel hayata saygı hakkını kısıtlama bakımından demokratik bir toplumda gerekli ve ölçülülük ilkesine uygun olup, olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir.

5. Özel hayata saygı hakkının önemli unsurlarından biri olan mahremiyet hakkı kişinin kendisi hakkındaki bilgiler ve veriler üzerinde denetim ve söz sahibi olma hukuksal çıkarını da içermektedir. Kişinin kendisine ilişkin herhangi bir bilginin veya verinin rızası olmadan açıklanmaması, paylaşılmaması, bu bilgilere başkaları tarafından ulaşılamaması ve rızasına aykırı düşecek şekilde kullanılamaması gerekmektedir. Mahkememizin konuyla ilgili içtihadı da bu yöndedir (*Serap Tortuk*, B. No: 2013/9660, 21/1/2015).

6. Diğer taraftan 6693 sayılı Kanun kişinin kişisel verilerinin rızası dışında kaydedilememesini kural olarak benimsemekle birlikte kişisel verilerin soruşturma, kovuşturma, yargılama veya infaz işlemlerine ilişkin olarak yargı makamları veya infaz mercileri tarafından işlenmesinin Kanunda sunulan güvencelerden yararlanılmasının istisnasını oluşturduğunu da hüküm altına almaktadır.

7. Özel hayata saygı hakkının sınırlanması mümkün olmakla beraber, Anayasa'nın 13. maddesi vasıtasıyla Anayasa'da yer alan tüm temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması hususunda geçerli olan ilkeler, özel hayata saygı hakkının sınırlandırılmasında da göz önünde bulundurulmalıdır. Buna göre demokratik toplum düzeninin gerekleri gözetilmeli, sınırlamada öngörülen meşru amaç ile sınırlandırma aracı arasında orantısızlık bulunmamalı, sınırlandırmayla ulaşılabilecek genel yarar ile temel hak ve özgürlüğü sınırlandırılan bireyin kaybı arasında adil bir denge kurulmasına özen gösterilmelidir (*Marcus Frank Cerny* [GK], B. No: 2013/5126, 2/7/2015, § 73; *Serap Tortuk*, §§ 44, 48).

8. Bakanlığın 10/10/2016 tarihli yazısında tüm hükümlü ve tutukluların resmi makamlara veya savunması için avukatına verdiği kapalı zarf içindeki mektup ve

faksılar ve hariç diğer tüm faks ve dilekçelerin taranmak suretiyle UYAP sistemine kaydedilmesi gerektiği belirtilmektedir. Dolayısıyla tutuklu ve hükümlülerin yargısal süreçlerle hiçbir ilgisi olmayan kişisel verilerini de içerebilecek olan özel yazışmaları da sakıncalı olup, olmadığına bakılmaksızın UYAP sistemine kaydedilecektir. Bu özel yazışmaların paylaşılıp paylaşılamayacağı ve bunun nasıl olacağı hususlarında ciddi bir belirsizlik söz konusudur.

9. Kişisel verilerin kayıt, muhafaza ve kullanımını içeren tedbirlerin kapsamını ve uygulanmasını düzenleyen ve özellikle süre, stoklama, kullanım, üçüncü kişilerin erişimi, verilerin gizliliği, bütünlüğü ve imhası konusundaki prosedürlere ilişkin, muhataplarının yetki aşımı ve keyfilige karşı yeteri kadar güvenceye sahip olmalarını sağlayacak açık ve detaylı kuralların yokluğu somut başvuruya neden olan müdahalenin (...) ölçülü olmadığı konusunda ciddi şüpheler uyandırmaktadır.

10. Çoğunluk görüşünde “...bilgilerin tespit edilen amaç dışında yararlanıldığına yahut başvurunun özel yaşamı bakımından olumsuz sonuçlar doğurduğuna ilişkin somut olgulara dayalı herhangi bir delil başvuru tarafından ortaya konulamamıştır. Kaldı ki yazışmalarda yer alan bilgilerin amacı dışında kullanılamayacağı ve bu doğrultuda üçüncü kişilere verilemeyeceği muhakkaktır” (bkz. § 70) düşüncesi savunularak UYAP sistemine yapılan kaydın başvuruca aşırı külfet yüklediğinden orantılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

11. Başvurucunun özel yazışmalarının hiçbir değerlendirmeye tabi tutulmadan otomatikman UYAP sistemine kaydedilmesi işleminin bireyin özel hayatı açısından ne gibi olumsuzluklara neden olduğunun somut olarak ortaya konulması imkânsız olmasa bile çok zordur. Bireyin sevdiği bir kimseye yazdığı çok özel ifadelerin başkaları tarafından okunma olasılığının varlığını düşünmesi, bu yazışmadaki ifadelerin, duyguların, belki de kişisel hassas verilerinin büyük bir veri seti içerisinde ucu açık bir şekilde tutulmasının bireye manevi anlamda kendi iç dünyasında aşırı bir külfet yüklediğini söylemek kolay değildir. Çoğunluk, kişinin yazışmalarında yer alan bilgilerin amaç dışında kullanılmayacağından ve bu yönde üçüncü kişilere verilmeyeceğinden haddinden fazla emin görünmektedir. (...)

12. Sonuç olarak, gerçekleştirilen müdahale demokratik toplum düzeni açısından acil ve baskılayıcı bir toplumsal ihtiyaca cevap vermemekte ve ulaşılmak istenen kamu düzeninin korunması amacı ile bireysel yarar arasında makul bir denge kurmayarak, bireye katlanmak zorunda olmadığı bir külfet getirmektedir.

13. Açıklanan gerekçelerle başvurunun Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği düşüncesiyle karara katılmıyorum.”

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. BAŞVURULARIN BİRLEŞTİRİLMESİ HAKKINDA

27. Mahkeme, başvuruların konusunun benzerlik göstermesini dikkate alarak, bunların tek bir karar altında birlikte incelenmesinin uygun olduğu kanısına varmaktadır.

II. SÖZLEŞME’NİN 8. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

28. Başvuranlar; yazışmalarının UYAP sistemine kaydedilmesinin, özel hayata ve aile hayatına saygı haklarını ve/veya yazışmaya saygı gösterilmesi haklarını ve/veya kişisel verilerin korunması haklarını ihlal ettiğini iddia etmektedirler. Bazı başvuranlar (59185/18 ve 11959/19 no.lu başvurular) aynı zamanda, kendi şikâyetleri bağlamında, yazışmalarının denetlenmesinden bahsetmektedirler. İlgililer, Sözleşme’nin 8. maddesini ileri sürmektedirler ve söz konusu maddenin mevcut davaya ilişkin kısımları aşağıdaki gibidir:

“1. Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

2. Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir.”

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

1. Hükümetin İlk İtirazları

a) Bütün Başvurulara İlişkin Olarak

29. Hükümet; her şeyden önce, başvuranların özel hayata ve aile hayatına saygı haklarına yönelik herhangi bir müdahalede bulunulmaması nedeniyle, ilgililerin mağdur sıfatına sahip olmadıklarını ileri sürmüştür. Hükümet, Mahkeme'nin içtihatlarına (özellikle *Gorraiz Lizarraga ve diğerleri/İspanya*, no. 62543/00, § 35, AİHM 2004-III ve *Sejdić ve Finci/Bosna Hersek* [BD], no. 27996/06 ve 34836/06, § 28, AİHM 2009) atıfta bulunarak, UYAP sistemine kaydedilmesinden ibaret olan uygulama nedeniyle tutuklu bulunan başvuranların göndermek istedikleri veya kendilerine gönderilen mektupların içeriğinin okunmadığını, ifşa edilmediğini ya da başkalarının bilgisine sunulmadığını ileri sürmüştür. Dolayısıyla başvuranlar, herhangi bir zarara maruz kaldıklarını ileri süremeyeceklerdir. Hükümet ayrıca, bu mektuplarda yer alan bilgilerin/metinlerin başvuranların aleyhine kullanılmadığını ileri sürmüştür.

30. Hükümet ardından, iç hukuk yollarının tüketilmediğini iddia etmiştir. Hükümet, Anayasa'nın 125. maddesine ve 129. maddesinin 5. fıkrasına ve İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesine atıfta bulunarak, başvuranların ihtilaf konusu uygulama nedeniyle Devletin sorumluluğunu söz konusu edebileceklerini ve iddia edilen zarara ilişkin tazminat alabileceklerini ileri sürmüştür. Bu bağlamda Hükümet, başvuranların yalnızca bu uygulamaya bir son vermek için ulusal makamlara başvurduklarını ileri sürmüştür. Hâlbuki başvuranların davayı kazanabilecekleri varsayıldığında bile, bu durumun, UYAP sistemine daha önce kaydedilen mektuplar için bir etkisi olmayacaktı. Hükümete göre, bir müdahale iddiası söz konusu olduğunda, maruz kaldığı iddia edilen zarar yalnızca tazminat yoluyla giderilebilmektedir. Bu hukuk yolunun daha önce

kullanılmamış olması, söz konusu hukuk yolunun etkisiz olduğu anlamına gelmemektedir.

31. Buna ek olarak Hükümet, başvuruların açıkça dayanaktan yoksun olduğunu ileri sürmüştür. Hükümet, her başvuruda Anayasa Mahkemesi tarafından verilen bireysel kararlara ve *Kemal Karanfil* (bk. yukarıdaki 24 ve 25. paragraflar) başvurusunda Anayasa Mahkemesi tarafından verilen karara atıfta bulunarak, ikincillik ilkesi uyarınca, Sözleşme tarafından güvence altına alınan temel haklara saygı duyulmasını sağlama görevinin ulusal makamlara ait olduğunu vurgulamaktadır. Dolayısıyla, genel kural olarak, davaya ilişkin olay ve olguların tespit edilmesi ve iç hukukun yorumlanması yalnızca, sonuçları Mahkeme için bağlayıcı olan yetkili ulusal mahkemelerin ve diğer organların görev alanına girebilmektedir. Bu bağlamda Hükümet, başvuranların şikâyetlerinin Anayasa Mahkemesi tarafından dikkatli bir şekilde incelendiğinin altını çizmiştir. Nitekim Anayasa Mahkemesi, yalnızca ulusal ve uluslararası hukuk kurallarına değil, aynı zamanda Mahkeme'nin ilgili içtihatlarına da dayanmıştır. Anayasa Mahkemesi, ihtilaf konusu müdahalenin yasal dayanağını ayrıntılı bir şekilde incelemiş ve müdahalenin meşru amacını tespit etmiştir. İhtilaf konusu müdahalenin demokratik bir toplumun gerekliliklerine uygun ve orantılı olduğu sonucuna varmadan önce Anayasa Mahkemesi; 15 Temmuz 2016 tarihli darbe girişiminin yarattığı olağanüstü durum, UYAP sisteminin niteliği, mektupların kaydedilmesinin amaçları ve avantajları, sınırlı sayıda kişinin bu mektuplara eriştiği ve yetkilerini kötüye kullananların idari ve cezai yaptırımlarla karşı karşıya kalabilecekleri hususları hakkında değerlendirmede bulunmuştur.

32. Ayrıca bu hususta Hükümet, dördüncü derece mahkemesi olarak hareket etmemesi gerektiğini ileri sürmek için Mahkeme'nin içtihatlarına (*Gäfgen/Almanya* [BD], no. 22978/05, § 162, AİHM 2010, *Tseber/Çek Cumhuriyeti*, no. 46203/08, § 42, 22 Kasım 2012 ve *Nikolitsas/Yunanistan*, no. 63117/09, § 30, 3 Temmuz 2014) atıfta bulunmuştur. Hükümet; mevcut davada Anayasa Mahkemesi'nin vardığı sonuçtan ayrılmak için herhangi bir

nedenin bulunmadığını iddia etmekte ve sonuç olarak, Mahkemeyi mevcut başvuruyu açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle reddetmeye davet etmektedir.

33. Son olarak Hükümet, 27 Mayıs 2021 tarihinde sunulan ek görüşler ile mevcut başvurulara ilişkin iç hukukta meydana gelen yeni gelişmeleri Mahkeme'ye bildirmektedir. Söz konusu ek görüşler bağlamında Hükümet; Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun, bir iptal davası kapsamında Genel Müdürlüğün 10 Ekim 2016 tarihli yazısının yürütmesinin durdurulmasına karar verdiğini ifade etmiştir (yukarıdaki 22. paragraf). Ardından Hükümet, bu karardan sonra Genel Müdürlüğün 19 Ocak 2021 tarihinde, kendi ifadesine göre, söz konusu kararda tespit edilen eksiklikleri gideren yeni bir yazı yayımladığını belirtmektedir (yukarıdaki 23. paragraf). Dolayısıyla Hükümet, geriye dönük olarak uygulanabilir olan bu yeni yazıda öngörülen güvenceleri dikkate alarak, başvuranların mağdur sıfatlarını kaybettiklerini ifade etmiştir. Hükümet ayrıca; başvuranları, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun yukarıda belirtilen kararının ve 19 Ocak 2021 tarihli yazının ardından yetkili makamlardan UYAP üzerindeki yazışmalarının kaldırılmasını talep etmemek ve yetkili makamlar hakkında tazminat davası açmamak konularında eleştirmiştir. Bu nedenle Hükümet; Mahkeme'yi, mağdur sıfatının bulunmaması ve iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle bu şikâyetin kabul edilemez olduğuna karar vermeye davet etmektedir.

34. Hükümet, 21 Eylül 2021 tarihinde sunulan yeni ek görüşlerle, yine Mahkeme'ye, tutuklu ve hükümlülerin yazışmalarının UYAP sistemine kaydedilmesine ilişkin mevzuat bağlamında meydana gelen diğer yeni gelişmeleri bildirmektedir. Bu bağlamda Hükümet; tutuklu ve hükümlülerin yazışmalarının UYAP üzerinde kaydedilmesine ilişkin usul ve güvenceleri öngören yeni bir fıkranın (yukarıdaki 14. paragraf) 5275 sayılı Kanun'un 68. maddesine 25 Haziran 2021 tarihinde eklendiğini, bu yasal değişikliğin ardından 5275 sayılı Kanun'un 68. maddesinin bu yeni (5.) fıkrasının

uygulanmasıyla ilgili 4 Ağustos 2021 tarihli yeni yazının Cumhuriyet savcılıklarına gönderildiğini ve 19 Ocak 2021 tarihli yukarıda belirtilen yazının bundan böyle uygulanabilir olmadığını belirtmektedir. Hükümet, tutuklu ve hükümlülerin yazışmalarının kaydedilmesine ilişkin yeni güvenceler sunan ilgili mevzuata getirilen değişiklikleri dikkate alarak, başvuranların mağdur sıfatlarını kaybettikleri kanısına varmakta ve dolayısıyla, mağdur sıfatının bulunmaması nedeniyle, söz konusu şikâyetin kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerektiğini ifade etmektedir.

b) 10539/19 No.lu Başvuruya İlişkin Olarak

35. Hükümet, bu başvuruya ilişkin Sözleşme'nin 41. maddesi uyarınca sunduğu görüşler çerçevesinde, başvuranın İç Tüzüğü'nün 36. maddesinin 2. fıkrası ve 4. fıkrasının (a) bendi uyarınca bunu yapmak için verilen sürede Mahkeme önündeki yargılamada kendisini temsil etmesi için bir avukat görevlendirmemesinden dolayı Mahkeme'yi, yukarıda belirtilen başvuruyu kayıttan düşürmeye davet ederek ilk itirazını sunmaktadır.

2. Başvuranların İddiaları

36. Bütün başvuranlar, özellikle Anayasa Mahkemesi'nin bu konuda kendisine sunulan başvurularını reddetmediğini, ancak bu başvuruları incelediğini ileri sürerek, Hükümetin iç hukuk yollarının tüketilmemesi bağlamındaki itirazına karşı çıkmaktadırlar. Bazıları, bir hukuk yolunun mevcut olması halinde, Anayasa Mahkemesi'nin buna göre başvurularını reddedebileceğini ileri sürmektedirler. Bazı başvuranlar aynı zamanda, Hükümetin mağdur sıfatının bulunmaması bağlamındaki itirazını reddetmekte ve ayrıca başvurularının açıkça dayanaktan yoksun olduğu yönündeki iddianın herhangi bir dayanağının bulunmadığını ileri sürmektedirler.

37. 49341/18, 59185/18, 2368/19, 11837/19, 11950/19, 12723/19, 15626/19, 19085/19 ve 24060/19 no.lu başvurularda belirtilen başvuranlar

aynı zamanda, bilhassa ilgili mevzuata getirilen değişikliklere rağmen, iddia edilen ihlalin kabul edilmemesi ve telafi edilmemesi nedeniyle yine mağdur sıfatına sahip olmaya devam ettiklerini ve Hükümetin kendilerine tazminat alma imkânı sağlayabilecek yeni ve etkin bir hukuk yolunun varlığını kanıtlayamadığını ileri sürerek, Hükümetin ek görüşlerinde dile getirilen itirazları kabul etmemektedirler.

38. İki başvuran (49341/18 ve 59185/18 no.lu başvurular); esasa ve adil tazmine ilişkin görüşlerinde, resmi organlara ve avukatlara yönelik kapalı zarflar içinde yapılan yazışmaların UYAP sistemine kaydedilmemesi gerekmesine rağmen, avukatlara verilen ve Anayasa Mahkemesi'ne gönderilen belgelerin söz konusu sisteme kaydedildiğini eklemektedir. İki başvuran, ulusal mahkemeler ve Anayasa Mahkemesi önünde bu hususta ileri sürülen şikâyetlerin herhangi bir incelemeye konu edilmediğini ileri sürmektedir. Bir başvuran (15626/19 no.lu başvuru), bütün mektupların UYAP sistemine kaydedildiğini ifade etmektedir. Söz konusu başvuran, avukatlar, Mahkeme ve insan hakları kuruluşlarıyla olan yazışmaların bu uygulamanın dışında tutulması gerektiğini iddia etmektedir.

3. Mahkemenin Değerlendirmesi

a) 10539/19 No.lu Başvuruya ilişkin Olarak

39. Mahkeme; İ Tüzüğü'nn 36. maddesinin 2. fıkrasına göre başvuru, davalı Sözleşmeci Taraf'a bildirildiğinde, Daire Başkanı'nın aksi yönde bir kararı olmadığı sürece, başvuranın aynı maddenin 4. fıkrasına uygun olarak temsil edilmesi gerektiğini hatırlatmaktadır. Mahkeme; mevcut davada, başvuranın başvurunun bildirilmesinin ardından 5 Kasım 2019 tarihinde, Mahkeme önünde temsil edilmesi için bir avukat görevlendirdiğini ve ilgilinin 12 Eylül 2020 tarihli görüşlerinin kendi avukatı tarafından sunulduğunu kaydetmektedir. Dolayısıyla, başvurunun kayıttan

düşürülmesini haklı gösteren herhangi bir unsur bulunmamaktadır. Bu nedenle, Hükümetin bu konudaki itirazını reddetmek gerekmektedir.

b) Bütün Başvurulara İlişkin Olarak

40. İlk olarak Mahkeme; başvuruların kabul edilebilirliği ve esası hakkındaki görüşlerinde ve ek görüşlerinde (yukarıdaki 29, 33 ve 34. paragraflar) başvuranların mağdur sıfatının bulunmaması bağlamında Hükümet tarafından ileri sürülen ilk itirazın, başvuranların yazışmalarının UYAP sistemine kaydedilmesine ilişkin şikâyetlerinin esasıyla ve özel hayatlarına ve yazışmalarına saygı haklarına yönelik bir müdahalenin varlığına ilişkin hususla yakından ilişkili olduğu ve dolayısıyla, bu itirazın davanın esasıyla birleştirilmesi gerektiği kanısına varmaktadır.

41. Ardından Anayasa'nın 125. maddesinde öngörülen ve idarenin objektif sorumluluğuna dayanan hukuk yoluna ilişkin olarak Mahkeme; başvuranların, ulusal mahkemelere ve son çare olarak Anayasa Mahkemesi'ne iddia edilen ihlali düzeltme imkânı sundukları kanaatine varmaktadır. Mahkeme ayrıca; Hükümetin, örnek olarak, ileri sürdüğü hukuk yolunun başvuranlara uygun bir tazminat alma imkânı verdiği sonucuna varılmasını sağlayan, benzer davalarda verilen mahkeme kararları gibi, herhangi bir unsur sunmadığını gözlemlemektedir. Bununla birlikte, başvuranların ileri sürdükleri gibi (yukarıdaki 36. paragraf), Anayasa Mahkemesi, mevcut hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle ilgililerin kendisine sundukları bireysel başvuruları reddetmemiştir. Dolayısıyla Mahkeme, Hükümetin bu husustaki ilk itirazını reddetmektedir (tutukluların yazışmalarının denetimi bağlamında bu türden bir yaklaşım için bk. *İnan/Türkiye* [Komite], no. 46154/10, § 14, 6 Nisan 2021).

42. Mahkeme; Hükümetin ek görüşlerinde ileri sürülen iç hukuk yollarının tüketilmemesine ilişkin itirazla ilgili olarak, iç hukuk yollarının tüketilmesinin, istisnalar haricinde, başvurunun Mahkeme'ye sunulduğu tarihte değerlendirildiğini hatırlatmaktadır (*Selahattin Demirtaş/Türkiye* (no.

2) ([BD], no. 14305/17, § 193, 22 Aralık 2020). Ayrıca iç hukuk yollarını tüketme yükümlülüğü, başvuranların, iddia ettikleri ihlallere ilişkin tazminat almalarını sağlamak için mevcut ve yeterli olan hukuk yollarını olağan bir şekilde kullanmalarını gerektirmektedir. Bu başvuru yolları, teoride olduğu gibi uygulamada da yeterli bir kesinlik derecesinde mevcut olmalıdır; aksi takdirde, gereken etkinlikten ve erişilebilirlikten yoksun olmaktadır (*Gherghina/Romanya* (k.k.), no. 42219/07, § 85, 9 Temmuz 2015). Mahkeme; mevcut davada, başvuranların başvurularını sundukları tarihte mevcut hukuk yollarını kullandıklarını ve Hükümetin örnek olarak, uygulamada verilen mahkeme kararı örneklerinin sunulmasıyla, kısa bir süre önce meydana gelen yeni gelişmelerin ardından mevcut olan hukuk yollarının başarı şanslarını haklı göstermediğini tespit etmektedir. Sonuç olarak, bu itirazın da reddedilmesi gerekmektedir.

43. Son olarak Mahkeme, ikincilik ilkesi bakımından, başvuruların açıkça dayanaktan yoksun olmasına ilişkin olarak, Hükümetin iddialarını dikkate almaktadır (yukarıdaki 31-32. paragraflar). Şüphesiz, bu ilke uyarınca, iç hukukun yorumlanması kapsamına giren bir sorunu incelemek için ulusal makamların yerine geçme (*Edificaciones March Gallego S.A./İspanya*, 19 Şubat 1998, § 33, *Karar ve Hükümlerin Derlemesi* 1998-I) veya ulusal mahkemelerin olay ve olgulara ilişkin değerlendirmesinin yerine kendi değerlendirmesini koyma görevi, Mahkeme'ye ait değildir. Bununla birlikte Mahkeme; Anayasa Mahkemesi'nin kendi incelemesine sunulan her davada somut olayda vardığı, başvuruların kabul edilemezliğine ve/veya Anayasa tarafından güvence altına alınan hakların ihlal edilmediğine dair tespitlerin, Mahkeme'ye sunulan başvuruların kabul edilebilirliği ve esası hakkında karar vermesini engellemeyeceğini vurgulamaktadır.

44. Mahkeme; başvuranların yazışmalarının UYAP sistemine kaydedilmesi bağlamındaki şikâyetin açıkça dayanaktan yoksun olmadığını veya Sözleşme'nin 35. maddesinde belirtilen bir başka gerekçeyle kabul

edilemez olmadığını tespit ederek, şikâyetin kabul edilebilir olduğuna karar vermektedir.

45. Ayrıca Mahkeme, bazı başvuranların yazışmalarının denetimini ileri sürdüklerini not etmektedir (yukarıdaki 28. paragraf). Bununla birlikte Mahkeme, ilgililerin ileri sürülen denetimin koşullarını belirtmek veya şikâyetlerini desteklemek için herhangi bir unsur (mektupların tarihleri, mektupların içeriği, gönderilen kişilerin kimliği vb.) sunmadıklarını saptamaktadır. Dolayısıyla Mahkeme, bu şikâyetin açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi ve 4. fıkrası uyarınca reddedilmesi gerektiği kanısına varmaktadır.

46. Son olarak Mahkeme, başvuranların avukatlarıyla veya resmi organlarla yaptıkları yazışmaların aynı zamanda UYAP sistemine kaydedildiğini belirten ifadelerini destekleyen herhangi bir unsurun bulunmadığının altını çizmektedir (yukarıdaki 38. paragraf). Dolayısıyla, dile getirildiği şekliyle başvuruların bu kısmı, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi ve 4. fıkrası uyarınca açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle reddedilmelidir.

B. Esas Hakkında

1. Başvuranların İddiaları

a) 49341/18 ve 59185/18 No.lu Başvurular

47. Başvuranlar, yazışmalarının UYAP sistemine kaydedilmesinin özel hayatlarına ve yazışmalarına saygı gösterilmesi haklarına yönelik bir müdahale teşkil ettiğini ileri sürmektedirler. Başvuranlar bu bağlamda, tutukluların yazışmalarının denetimine ilişkin uygulanabilir yasal hükümlerin, tutukluların yazışmalarının belirsiz bir süreyle UYAP sistemine sistematik olarak kaydedilmesine ilişkin herhangi bir ifade içermediğini ileri sürmektedirler. Başvuranlar, 5275 sayılı Kanun'un 68. maddesinin yalnızca Mektup Okuma Komisyonu tarafından anlık bir denetime imkân verdiğini ve

ihtilaf konusu uygulamanın yasal dayanağını teşkil edemeyeceğini belirtmektedirler. Başvuranlar; UYAP sisteminde yer alan mektupların saklanma süresi, bunların üçüncü kişiler için erişilebilir olup olmayacağı, hangi makamlarla paylaşılabilceği ya da paylaşılamayacağı hususundaki belirsizlikleri vurgulamaktadırlar. Başvuranlar dahası, Genel Müdürlüğün 10 Ekim 2016 ve 1 Mart 2017 tarihli yazılarının kanun, tüzük veya yönerge olarak değerlendirilemeyeceğini iddia etmektedirler. Bu yazılar öte yandan, Cumhuriyet savcılarının aracılığıyla ceza infaz kurumlarına iletilmiştir: Bunlar, Resmi Gazete’de yayımlanmamış veya kamuoyuyla paylaşılmamış ve bunlar başvuranlara da bildirilmemiştir. Başvuranlar böylelikle, mevcut dava bağlamında Hükümetin görüşleri aracılığıyla bu yazılardan haberdar olduklarını belirtmektedirler.

48. Buna ek olarak başvuranlar, ihtilaf konusu uygulamaya ilişkin her türlü meşru amaca itiraz etmekte ve mevcut davada özel hayata ve aile hayatına saygı haklarına yönelik keyfi bir müdahalenin söz konusu olduğunu iddia etmektedirler. Bu müdahalenin gerekliliğine ve orantılılığına ilişkin olarak başvuranlar, Hükümetin iddialarını reddetmektedirler (aşağıdaki 65-69. paragraflar) ve Hükümetin yalnızca yazışmaların UYAP sistemine kaydedilmesiyle ilgili koşullara, söz konusu sistemden sorumlu olan kişilere, bu kaydın kötüye kullanılmasını önlemek için tedbirlere ve üçüncü kişiler tarafından erişim koşullarına ilişkin olarak belirsiz açıklamalar sunduğunu vurgulamaktadırlar. Başvuranlar, belirsiz sayıda kişinin bu yazılara erişiminin muhtemel olduğunu ileri sürmekte ve dahası, Hükümetin bu yazıların belirsiz bir süreyle UYAP sistemine kaydedildiğini kabul ettiğini belirtmektedirler (aşağıdaki 67. paragraf).

49. Başvuranlar son olarak, UYAP sistemini kötüye kullanabilecek kişiler hakkında yaptırım tedbirlerinin varlığının yeterli bir güvence teşkil etmediğini ileri sürmektedirler. Başvuranlar, mevcut davada söz konusu müdahalenin izlenen meşru amaç bakımından orantılı olmadığını ve zorunlu bir sosyal ihtiyacı karşılamadığını ileri sürmektedirler. Son olarak

başvuranlar, mevcut davada söz konusu müdahalenin orantısız niteliğini ileri sürmekte ve bu bağlamda Anayasa Mahkemesi'nin *Karanfil* davasında kararına eklenen muhalefet şerhine ilişkin bir alıntıya atıfta bulunmaktadır (yukarıdaki 26. paragraf).

b) 2368/19 No.lu Başvuru

50. Başvuran; Hükümetin, özel mektuplarının UYAP sistemine kaydedildiğini kabul ettiğini ve dolayısıyla, özel hayatına ve aile hayatına saygı hakkına yönelik bir müdahalede bulunulduğunun kabul edilmesi gerektiğini ileri sürmektedir. Başvuran ayrıca, Hükümetin, Genel Müdürlüğün 10 Ekim 2016 tarihli yazısını tanımlamak için kullandığı genelge nitelendirmesine itiraz etmektedir. Başvuran aynı zamanda, 5271 sayılı Kanun'un 38/A maddesinin yalnızca ceza yargılamalarının UYAP sistemine kaydedilmesiyle ilgili olması nedeniyle, bu hükmün ihtilaf konusu müdahalenin yasal dayanağını oluşturamayacağını ileri sürmektedir. Bununla birlikte Adalet Bakanlığı, 10 Ekim 2016 tarihli yazıda bu hükümden bahsetmemiştir. Başvuran aynı zamanda, ihtilaf konusu uygulamanın erişilebilirlikten ve öngörülebilirlikten yoksun olduğunu ileri sürmektedir. Nitekim söz konusu müdahalenin mevcut davada dayandırılabilceği Genel Müdürlüğün yazıları, Cumhuriyet savcılarının *aracılığıyla* (via) ceza infaz kurumlarına gönderilmiştir: Başvuran bu yazılardan haberdar edilmemiştir. Sonuç olarak başvurana göre, 10 Ekim 2016 tarihli yazı, bir genelge niteliği taşıyan, düzenleyici bir işlem olarak kabul edilemeyecektir; keyfi bir karar söz konusu olabilecektir. 1 Mart 2017 tarihli yazıda, herhangi bir genelgeden bahsedilmemektedir.

51. Başvuran dahası, ihtilaf konusu müdahalenin herhangi bir meşru amacı izlediğini, gerekli ya da orantılı olmadığını ileri sürmektedir. Başvuran bu bağlamda, bilhassa Anayasa Mahkemesi'nin *Karanfil* davasında kararına eklenen ve söz konusu müdahalenin zorunlu bir sosyal ihtiyacı karşılamadığını ya da mevcut haklar arasında adil bir denge sağlamadığını

belirten muhalefet şerhine (bk. yukarıdaki 26. paragraf) atıfta bulunmaktadır. Başvuran, bu görüşe atıfta bulunarak, mektupların UYAP sistemine nasıl kaydedildiğine, kaydetme sürecine, bunların saklanma süresine, bunların nasıl ve hangi amaçla kullanılabileceğine, bunların üçüncü kişilerin erişimine sunulup sunulamayacağına ve bunların imha edilip edilmeyeceğine ilişkin açık ve ayrıntılı herhangi bir kuralın bulunmadığını iddia etmektedir.

52. Başvuran, Mahkeme'nin içtihadına (*Shimovolos/Rusya*, no. 30194/09, 21 Haziran 2011) atıfta bulunarak, asgari bir güvencenin kötüye kullanımlara karşı açıkça ortaya konulmaması halinde, bir veri tabanında bir kişiye ilişkin kişisel bilgilerin kaydedilmesinin ve depolanmasının Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlalini oluşturduğunu ileri sürmektedir. Ayrıca başvuran; özel mektupların, hukuk veya ceza yargılaması kapsamına giren belgeler gibi ele alınamayacağını ileri sürmektedir. Başvuran, UYAP sisteminin üçüncü kişiler tarafından kötüye kullanılmasına karşı yeterli güvenceler sunulmadığını ileri sürmekte ve çeşitli kamu kuruluşlarının bu sisteme erişebileceklerini iddia etmektedir.

c) 10539/19, 11959/19, 17838/19 ve 19405/19 No.lu Başvurular

53. Başvuranlar, müdahalenin yasal dayanağının değerlendirilmesinin mevcut davada ihtilaf konusu sorunun özünü oluşturduğunu ileri sürmekte ve mevcut davada söz konusu müdahaleye ilişkin her türlü yasal dayanağa itiraz etmektedirler. Nitekim Hükümet, ihtilaf konusu kayda yalnızca, FETÖ/PDY⁴ üyelerine karşı açılan soruşturmaların başlamasının ardından Adalet Bakanlığı tarafından karar verildiğini kabul etmiştir. Başvuranlara göre, dolayısıyla keyfi bir idari işlem söz konusudur. Başvuranlar, ihtilaf konusu müdahalenin herhangi bir yasal temele dayanmadığını göz önünde bulundurarak, söz konusu tedbirin gerekliliği ve orantıllığı bakımından ayrıca karar verilmesinin yararlı olmadığını ifade etmektedirler.

⁴ “Fetullahçı Terör Örgütü / Paralel Devlet Yapılanması”

d) 11837/19 No.lu Başvuru

54. Başvuran, her şeyden önce, ihtilaf konusu müdahalenin herhangi bir yasal dayanaktan yoksun olduğunu, zira Genel Müdürlüğün 10 Ekim 2016 tarihli yazısının bir genelge niteliği taşımadığını ileri sürmektedir. Başvurana göre, ilk derece mahkemelerinin ve Anayasa Mahkemesi'nin bir genelgenin söz konusu olduğunu kabul etmeleri pek önem arz etmemektedir. Başvuran, 5271 sayılı Kanun'un 38/A maddesinin Genel Müdürlüğün yazısının dayanağını teşkil etmesinin mümkün olmadığını da belirtmektedir. Başvuran, 5275 sayılı Kanun'un erişilebilir olmasına rağmen, alınan ek tedbirlerin erişilebilir ya da öngörülebilir olmadığını ileri sürmektedir. Genel Müdürlüğün yukarıda belirtilen yazısı, Cumhuriyet savcısı *aracılığıyla (via)* ceza infaz kurumuna iletilmiş ve başvuranın mektupları, kendisine haber verilmeksizin UYAP sistemine kaydedilmiştir. Başvuran, mevcut davada söz konusu müdahalenin meşru bir amaç izlemediğini ileri sürmektedir. Başvurana göre, Hükümet tarafından ileri sürülen iddialardan herhangi biri, söz konusu tedbirin gerekliliğini haklı gösterememekte ya da mevcut menfaatler arasında adil bir denge kuramamaktadır. Başvuran, UYAP sisteminin güvenli bir bilgi sistemi olmadığını iddia etmekte ve kişisel yazışmasının kötüye kullanılmadığı yönündeki Hükümetin iddialarının (yukarıdaki 65. paragraf) yetersiz olduğunu belirtmektedir: Hâlihazırda bu türden bir güvence, bir bilişim sistemi söz konusu olduğunda mümkün olamayacaktır. Başvuran, ceza infaz kurumlarındaki bilgisayarların UYAP sistemine bağlı olması nedeniyle, üçüncü kişilerin mektuplarına erişemeyeceğine dair herhangi bir güvencenin bulunmadığını ileri sürmektedir.

e) 11950/19 No.lu Başvuru

55. Başvuran, tutuklu kişi statüsünde iken mektuplarının UYAP sistemine kaydedildiğini ve kendisine karşı yöneltilen suçlamalar bakımından hakkında herhangi bir karar/mahkûmiyet kararı verilmediğini iddia

etmektedir. Başvuran, haberleşmenin gizliliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmekte ve mektuplarının yalnızca bir hâkimin onayıyla açılabileceğini iddia etmektedir. Hâlbuki mevcut davada, başvuranın mektupları, bir mahkemenin emri olmaksızın taranmış ve okunmuştur. Başvuran, mektuplarının kaydedilmesi nedeniyle ailesine resmi bir üslupla yazmak zorunda olduğunu hissetmiştir.

f) 12723/19 No.lu Başvuru

56. Başvuran, 6698 sayılı Kanun uyarınca (yukarıdaki 16. paragraf), kişisel verilerin yalnızca bunu öngören açık bir yasal hükmün bulunması halinde kaydedilebileceğini ileri sürmektedir: Hâlbuki 5275 sayılı Kanun mektupların UYAP sistemine kaydedilmesine ilişkin herhangi bir hüküm içermemektedir.

57. Başvuran, ailesine gönderilen ve ailesinden gelen yazıların tamamının dijital veriler şeklinde sistematik olarak kaydedildiğini ileri sürmektedir. Başvuran, özel hayata ve yazışmaya saygı gösterilmesi haklarına yönelik müdahalenin kanunla öngörülmediğini ve Sözleşme'nin 8. maddesinin 2. fıkrası bakımından keyfi olduğunu iddia etmektedir. Başvurana göre, Genel Müdürlüğün 10 Ekim 2016 tarihli yazısı, söz konusu müdahalenin “kanunla öngörüldüğünün” kabul edilebilmesi için gerekli koşulları yerine getirememektedir. Bu yazı; başvuran için erişilebilir ya da öngörülebilir olmayacak bir şekilde yayımlanmadığı gibi, ayrıca mektupların, UYAP sisteminde saklanma süresini de öngörmemekte ve mektuplarda yer alan bilgilerin üçüncü kişiler tarafından kullanılmasını veya bu kişilerle paylaşılmasını önleyebilecek herhangi bir güvence de içermemektedir. Bu yazı, uygulanabilecek denetimleri veya her türlü kötüye kullanıma karşı düzenlenen güvenceleri ayrıca belirtmemektedir. Başvuran, Mahkeme'nin içtihadına (*Shimovolos/Rusya*, no. 30194/09, §§ 69-70, 21 Haziran 2011) atıfta bulunarak, gereken asgari güvencelerin mevcut davada bulunmadığını ileri sürmektedir.

58. Başvuran ayrıca, meşru bir amacın bulunmadığını ve ihtilaf konusu uygulamanın gereklilik ve orantılılık gereklerini karşılamadığını iddia etmektedir. Başvuran, mahpusların yazışmasının okuma komisyonu tarafından denetlenebileceğini ve bir mektubun sakıncalı olduğunun veya suç oluşturduğunun ortaya çıkması halinde, idarenin bu mektuba el koymasının mümkün olduğunu ifade etmektedir: Dolayısıyla, Hükümet tarafından ileri sürülen amaca ulaşmanın başka bir yolu bulunmaktadır (aşağıdaki 68. paragraf) ve böylelikle ihtilaf konusu uygulama, zorunlu bir sosyal ihtiyacı karşılamamıştır. Başvuran son olarak, ceza infaz kurumlarının aşırı kalabalık olmasına ve personel eksikliklerine ilişkin Hükümetin ileri sürdüğü ve darbe girişiminin ardından Türkiye'nin yaşadığı istisnai durumun (aşağıdaki 70-72. paragraflar) haklarının ihlalinin oluşturamayacağını ileri sürmektedir. Nitekim başvurana göre, bu durumu düzeltme görevi, Hükümete aittir.

g) 15626/19 No.lu Başvuru

59. Başvuran, mektuplarının UYAP sistemine kaydedilmesinden ibaret olan uygulamanın özel hayata ve aile hayatına saygı hakkına yönelik bir müdahale teşkil ettiğini ileri sürmektedir. Başvuran, bu müdahalenin dayandığı yasal temelin kanun kalitesine ve ilkelerin kesinliğine ilişkin gereklilikleri karşılamadığını ileri sürmektedir: Mektupların kaydedilme süresini ve bu kayıttan sorumlu olan personeli tanımlayan, mektupların üçüncü kişilere erişimini ve yayılmasını kısıtlayan herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

h) 16803/19 No.lu Başvuru

60. Başvuran, özel bir yazışmanın bilişim sisteminde saklanması ve bunun herkes için erişilebilir hale getirilmesinin mümkün olmaması gerektiğini iddia etmektedir.

i) 19085/19 No.lu Başvuru

61. Başvuran, mektuplarının, haberleşmenin gizliliği hakkını ihlal edecek şekilde tarandığını ve UYAP sistemine kaydedildiğini ileri sürmektedir. Başvuran, haberleşme özgürlüğüne ve haberleşmenin gizliliğine ilişkin Türk Anayasası'nın 22. maddesine atıfta bulunarak, mektuplarının yalnızca bir mahkemenin emri üzerine açılabilmesi gerektiğini ileri sürmektedir.

j) 24060/19 No.lu Başvuru

62. Başvuran, yazışmalarının kaydedilmesinin ve belirsiz bir süreyle saklanmasının özel hayata ve aile hayatına saygı hakkına yönelik bir müdahale teşkil ettiğini iddia etmektedir. Başvuran, tutukluluk süresi boyunca, ailesiyle yaptığı yazışmaların ve kamu kuruluşlarına gönderilen bazı taleplerin tarandığını, UYAP sistemine kaydedildiğini ve belirsiz bir süreyle saklandığını iddia etmektedir.

63. Başvuran, bu müdahalenin yasal dayanağına ilişkin olarak, müdahalenin yasal temeli olarak sunulan 10 Ekim 2016 ve 1 Mart 2017 tarihli yazıların, tutuklu ve hükümlülerin mektuplarının belirsiz bir süreyle kaydedilmesini ve saklanmasını öngören herhangi bir hüküm içermediğini ileri sürmektedir. Başvuran aynı zamanda, 5271 sayılı Kanun'un 38/A maddesinin yalnızca ceza yargılamalarının UYAP sistemine kaydedilmesiyle ilgili olması nedeniyle, ihtilaf konusu müdahalenin yasal dayanağını oluşturabilmesine itiraz etmektedir. Başvurana göre, 5275 sayılı Kanun ve Tüzük de bu müdahalenin yasal dayanağını oluşturamayacaktır. Öte yandan Genel Müdürlüğün 10 Ekim 2016 ve 1 Mart 2017 tarihli yazıları, hiçbir şekilde bir kanun, tüzük ya da yönerge değeri taşımamaktadır. Bu yazılar, Cumhuriyet savcılarının *aracılığıyla (via)* ceza infaz kurumu idarelerine gönderilmiştir: Bunlar, Resmi Gazete'de yayımlanmamış veya başka bir şekilde kamuoyunun bilgisine sunulmamıştır. Başvuran, 10 Ekim 2016 tarihli yazının varlığını ancak talebini reddeden İnfaz Hâkimliğinin kararıyla ve 1

Mart 2017 tarihli yazının varlığını ise mevcut dava kapsamında Hükümet tarafından sunulan görüşler yoluyla öğrenmiştir.

64. Başvuran ayrıca, özel hayata ve aile hayatına saygı hakkına yönelik müdahalenin herhangi bir meşru amacı izlemediğini ve keyfi olduğunu ileri sürmektedir: Başvuran, Mektup Okuma Komisyonu tarafından mektupların denetlenmesi uygulamasının ulusal makamlar tarafından ileri sürülen meşru amaçlara ulaşmak için yeterli olduğunu iddia etmektedir. Ek olarak ihtilaf konusu müdahale; mektupların tamamının, ayırım gözetilmeksizin, süre sınırı olmadan UYAP sistemine kaydedilmesi nedeniyle, gerekli ya da orantılı değildir. Başvuran ayrıca, darbe girişimi sonrasında Türkiye'nin yaşadığı istisnai duruma, ceza infaz kurumlarının aşırı kalabalık olmasına ve personel eksikliğine ilişkin Hükümet tarafından ileri sürülen argümanların (aşağıdaki 70-72. paragraflar) mevcut davada söz konusu müdahaleyi haklı gösteremeyeceğini iddia etmektedir. Başvuran ayrıca, Hükümetin bazı organlar ve bazı kişilere ilişkin genel ve belirsiz örnekler sunmakla yetinerek, özel yazışmalara kimin erişebileceğini tam olarak belirtecek bir durumda bulunmadığını vurgulamaktadır. Başvuran böylelikle, verilerinin kiminle paylaşılıp paylaşılamayacağı hususunda belirsizliğin devam ettiğini iddia etmektedir. Başvuran bu bağlamda, UYAP'a erişebilecek kişiler arasında, Cumhuriyet savcılıklarına, İnfaz Hâkimliklerine, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü personeline, Adalet Bakanlığı bünyesinde çalışan yetkili kişilere atıfta bulunmaktadır. Başvurana göre, yetkili makamlar, mektuplarını Mektup Okuma Komisyonunun üyeleri dışındaki kişiler için erişilebilir hale getirerek, 5275 sayılı Kanun'un 68. maddesini ihlal etmişlerdir. Başvuran, UYAP'a erişimlerini kötüye kullanabilecek kişiler hakkında yaptırımların varlığının iyi bir şey olduğunu kabul ederek, bu durumun yeterli bir güvence oluşturmadığını belirtmektedir. Son olarak başvuran, Anayasa Mahkemesi'nin *Karanfil* davası kararında ekli muhalefet şerhine (yukarıdaki 26. paragraf) ve burada sunulan gerekçelere atıfta bulunmaktadır.

2. Hükümetin İddiaları

65. İlk olarak Hükümet, başvuranların yazışmalarının UYAP sistemine kaydedilmesinden ibaret olan ceza infaz kurumu idaresinin uygulamasının, ilgililerin özel hayata ve aile hayatına saygı haklarına yönelik bir müdahale olarak değerlendirilmemesi gerektiğini ileri sürmektedir. Nitekim bu yazılar, ifşa edilmemekte veya dağıtılmamaktadır. Yalnızca belirlenen sınırlı sayıda kişi, kendi görevleri kapsamında bunlara erişme imkânına sahip olabilmektedir ve bu bağlamdaki her türlü kötüye kullanım, idari ve cezai yaptırımların uygulanmasına neden olabilecektir. Bu mektupların kaydedilmesi aynı zamanda, mektuplara ilişkin dava açmak isteyen başvuranlara yarar sağlamaktadır, zira bu durum söz konusu mektupların kaybolmasını önleyebilecektir. Bu uygulamanın amacı, şeffaflığı sağlamak ve idari ve adli prosedürlerde yetkinin kötüye kullanılmasını önlemektir.

66. Ardından Hükümet; söz konusu uygulamanın 5271 sayılı Kanun'un 38/A maddesine, 5275 sayılı Kanun'un 68. maddesine, söz konusu tarihte yürürlükte olan Tüzük'ün 122 ve 123. maddeleri ile 1721 sayılı Kanun'un 2. maddesine dayandığını; ayrıca Genel Müdürlüğün 10 Ekim 2016 ve 1 Mart 2017 tarihli yazılarına dayanarak uygulamaya konulduğunu iddia etmektedir. Hükümet, 1721 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (bk. yukarıdaki 18. paragraf), ceza infaz kurumuna gelen veya ceza infaz kurumundan gönderilen yazışmaları düzenleme ve denetleme şekline ilişkin hususların yönetmelikle belirlenmesi şartı koyduğunu belirtmektedir. Bu hükme dayanılarak Adalet Bakanlığı'na kural ve düzenlemeler koyma yetkisi verilmektedir.

67. Hükümet ayrıca, mevcut davada başvuranların yazışmalarının UYAP sistemine kaydedilmesine ilişkin uygulamanın 10 Kasım 2011 tarihli ve 124/1 sayılı Genelgeye (bk. yukarıdaki 20. paragraf), 30 Mart 2007 tarihli ve 53/1 sayılı Genelge'nin 14. maddesine (bk. yukarıdaki 19. paragraf) ve 10 Ekim 2016 ve 1 Mart 2017 tarihli yazılara (bk. yukarıdaki 21. paragraf) dayandığını belirtmektedir. Hükümet, bu metinlerde ceza infaz kurumundaki

hükümlülerin/tutukluların yazışmalarının UYAP sistemine kaydedileceğinin açıkça düzenlendiğini ileri sürmektedir. Hükümet ayrıca, kişisel verilerin UYAP sistemine kaydedilmesini ve bu bağlamda uygulamanın ayrıntılarının düzenleyici işlemlere bırakılmasını öngören 5271 sayılı Kanun'un 38/A maddesi gereğince (bk. yukarıdaki 17. paragraf), ceza infaz kurumlarının UYAP sistemini kullandığını belirtmektedir. Genel Müdürlüğün bu doğrultudaki 10 Ekim 2016 ve 1 Mart 2017 tarihli yazıları, genelge ve düzenleyici işlem niteliğindedir. Bu genelgelerde, denetime tabi her türlü yazışmanın UYAP sistemine kaydedileceği belirtilmektedir. Bu bağlamda ilgili hükümler; açıklık, erişilebilirlik ve öngörülebilirlik gerekliliklerini de karşılamaktadır. Dolayısıyla, Anayasa Mahkemesi'nin vardığı sonuç gibi söz konusu müdahale, kanunla öngörülmüştür (bk. yukarıdaki 24. paragraf).

68. Hükümet ayrıca, ihtilaf konusu müdahalenin, Sözleşme'nin 8. maddesinin ikinci fıkrası anlamında meşru amaç olan düzenin korunması veya suç işlenmesinin önlenmesini amaçladığını ileri sürmektedir. Hükümet, söz konusu müdahalenin, ceza infaz kurumlarında düzenin ve güvenliğin sağlanması ve tutuklu ve hükümlülerin haklarının korunması amaçlarını da taşıdığının altını çizmektedir.

69. Buna ek olarak Hükümet, UYAP'ın 2008 yılından bu yana ülkenin yargı birimleri tarafından tüm işlemlerde aktif olarak kullanılan bir bilişim sistemi olduğunu belirtmektedir. Böylelikle, herhangi bir idari veya yasal işlem, herhangi bir dava ve ilgili tüm belgeler UYAP'a kaydedilmektedir. Şeffaflığı sağlamak ve kaybolmayı önlemek amacıyla idari veya yargısal işlemlere ilişkin her türlü fiziki/basılı belgenin UYAP'a kaydedilmesi gerekmektedir. Hükümete göre, UYAP, yalnızca mahpuslarla ilgili değil, herhangi bir kişiyle ilgili (örneğin boşanma davaları çerçevesinde) kişisel verileri içerebilmektedir. Cezaların infazına ilişkin tüm işlemler ile mahpusların taleplerine ve tutukluluk hallerine ilişkin şikâyetler hakkında idari ve yargısal işlemler UYAP sistemi üzerinden yürütülmektedir. Kişisel veri niteliğindeki bu bilgilerin sisteme hangi kurallar çerçevesinde, hangi

amaçla ve kimler tarafından kaydedileceği ve saklanacağı, bilgileri kaydeden yargı biriminin niteliğine göre ilgili kanunlarda düzenlenmektedir.

70. Tutukluların mektuplarının UYAP sistemine kaydedilmesiyle ilgili olarak, Hükümet, 15 Temmuz 2016 darbe girişimine özellikle dikkat edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Hükümet, bu olayın ardından, aşağıdaki amaçlarla ceza infaz kurumlarında bazı tedbirlerin alınması gerektiğini belirtmektedir: i) ceza infaz kurumlarında hükümlü/tutukluların, özellikle terör veya organize suçtan hükümlü/sanıkların üye oldukları terör örgütleriyle temaslarını denetlemek; ii) bu olağanüstü durumun ceza infaz kurumlarının rutin faaliyetleri üzerindeki etkisini en aza indirmek; iii) ceza infaz kurumunda artan düzen ve disiplin ihtiyacını ele almak ve iv) gelecekte bu tür olayların meydana gelmesini önlemek. Hükümet bu bağlamda, Genel Müdürlük tarafından, tutukluların mektuplarının UYAP sistemine kaydedilmesi uygulamasının başladığı 10 Ekim 2016 tarihinde ceza infaz kurumlarına gönderilen yazının içeriğine atıf yapmaktadır (bk. yukarıdaki 21. paragraf).

71. Türkiye’de bu dönemde meydana gelen olaylar sonucunda, ceza infaz kurumlarında normal kapasitelerinin üzerinde tutuklu bulunduğu bildirilmiş, dolayısıyla tutuklu ve hükümlülerin yazışmalarının korunması ve denetlenmesi amacıyla ek tedbirler alınması gerekmiştir. Hükümete göre, bu ek tedbirler terörle mücadele çerçevesinde gerekliydi; zira bu tutuklular bir terör örgütü ile bağlantıları nedeniyle yargılanmaktaydılar ve hizmetlerine sunulan iletişim araçlarını, örgütleriyle olan bağlantılarını canlı tutmak için kullanılabiliyorlardı.

72. Hükümet ayrıca, tutuklu sayısındaki önemli artışla birlikte ceza infaz kurumlarına gelen ve ceza infaz kurumlarından gönderilen yazışmaların miktarında da önemli bir artış olduğunu ileri sürmektedir. Personel sayısındaki azalma, yazışmaların denetlenmesi konusunu daha da zorlaştırmıştır. Bu bağlamda, yazışmaların UYAP sistemine kaydedilmesi uygulaması, ceza infaz kurumu idaresinin görevini kolaylaştıracağı gibi,

yazışmaların kaybolmasını önleyerek ilgililerin menfaatlerine de hizmet etmektedir. Yazışmaların UYAP sisteminde saklanması, ilgili kişilerin gerektiği takdirde bu yazışmalarla ilgili olarak idari veya yasal işlem başlatmalarına imkân sağlamaktadır.

73. Hükümet ayrıca, mevcut sistemin yeterli güvenceler sunduğunu ileri sürmektedir. Bu sisteme, yalnızca sınırlı sayıda kişinin erişmesine izin verilmektedir: Ceza infaz kurumu müdürü, infaz bürosu görevlileri, UYAP görevlendirilmesi yapılan görevli personel ile Adalet Bakanlığı'nda infaz dosyalarını soruşturmaya yetkili personel (Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, denetçiler, müfettişler). Hükümet ayrıca, ilgilinin, UYAP ekranı aracılığı ile istenilen evrak tipine (örneğin, mektuplar) kısıtlama getirilerek yetkilendirme yapılması halinde her kullanıcının kendisine tanınan yetki sınırları çerçevesinde erişim imkânına sahip olacağını belirtmektedir. Dolayısıyla söz konusu dijital evraklara herkes değil, yalnızca yetkisi olanlar erişebilmektedir.

74. UYAP sistemi, mektuplara yetkisiz erişimi önlemekte ve yalnızca yetkili memurların bunlara erişmesine izin vermektedir. Üçüncü şahıslar, sisteme girememekte ve sistemi kullanamamaktadır. Ayrıca, mektuplar süresiz olarak UYAP sisteminde saklanmaktadır. UYAP sistemi, bir belgeyi görüntüleyen veya bir belgeyle ilgili işlem yapan herkesin bağlantısını takip etmektedir. Bu durum, yetkisi olan bir kişi bir belgeye başvurduğunda bunun izlenmesini ve tanımlanmasını mümkün kılmakta ve böylece belgelere gereksiz başvurmayı veya belgelerle gereksiz faaliyeti önlemektedir. Aynı şekilde, bir belgeyle ilgili olarak yetkisiz işlem yapılması durumunda, işlemi gerçekleştiren kişi UYAP bağlantıları aracılığıyla tespit edilerek cezalara tabi tutulabilmektedir. Hükümet bu bağlamda, ilgili mevzuatta, UYAP sisteminde yer alan bilgilere erişmeye yetkili kişilerin, yetkilerini kötüye kullanmaları veya bu bilgileri kanuna aykırı olarak üçüncü kişilere iletmeleri/erişime açık hale getirmeleri halinde bunlara yönelik olarak idari, cezai ve hukuki

yaptırımların öngörüldüğünü belirtmektedir. Hükümet, durumlara ve uygulanabilecek cezalara örnekler vermektedir.

75. Hükümet, mektupların UYAP sistemine kaydedilmesi uygulamasının, mektupların ceza infaz kurumu idaresi veya diğer kişiler tarafından okunmasına ya da ifşa edilmesine yol açmadığının altını çizmektedir: Dolayısıyla başvuranlar herhangi bir zarar verici sonuçla karşılaşmamaktadır. Yalnızca yetkili ceza infaz kurumu personeli bu uygulamaya erişebilmektedir. Hükümete göre, mevcut dava, başvuranların UYAP sistemine kaydedilen mektuplarının ve ayrıca özel ve aile hayatlarına ilişkin bilgilerin ifşa edildiği bir durumla ilgili değildir. Bu mektuplardaki bilgi ve metinler de ilgililere karşı kullanılmamaktadır. Zaten başvuranlar böyle bir iddiada bulunmamaktadır.

76. Hükümet; mevcut davada söz konusu uygulamanın, başvuranlar üzerinde aşırı bir yük oluşturmadığını; suç işlenmesinin önlenmesi ve ceza infaz kurumlarında düzen ve güvenliğin sağlanmasına ilişkin kamu yararı ile başvuranların özel hayatlarına saygı ve yazışma haklarının korunmasına ilişkin kişisel menfaatleri arasında makul bir dengenin kurulduğunu ileri sürmektedir.

77. Hükümet öte yandan, Mahkeme'nin *Atilla ve diğerleri/Türkiye* ((k.k.) no. 18139/07, 11 Mayıs 2010) davasındaki kararına ve Anayasa Mahkemesi'nin içtihadına atıfta bulunmaktadır. Hükümet, ihtilaf konusu uygulamanın esas olarak terör faaliyetleriyle suçlanan kişilerle ilgili olduğunu hatırlatmaktadır; nitekim terör örgütleri, bu tür mektupları ve haberleşmeleri, üyeleriyle bağlantılarını sürdürmek ve talimatlarla nasıl hareket edeceklerini göstererek yönlendirmek için kullanmaktadırlar. Hükümet ayrıca, bu bağlamda Devletlerin tutuklu ve hükümlülerin rehabilitasyonu ve topluma yeniden kazandırılması amacını güttüğünün de altını çizmektedir. Bir Devletin, özellikle darbe girişimi gibi olağanüstü bir durumda terörle mücadele bağlamında daha sıkı tedbirler alması, ceza infaz

kurumlarında düzeni ve güvenliğı sağlamak için alınması gereken tedbirlerin seçimi konusundaki takdir yetkisi dikkate alınarak değerlendirilmelidir.

78. Hükümet, ihtilaf konusu tedbirin orantılı ve gerekli olduğu ve ayrıca başvuranların menfaatlerine hizmet ettiği sonucuna varmaktadır. Dolayısıyla, Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edilmediğı sonucuna varılması gerekmektedir.

3. Mahkemenin Değerlendirmesi

79. Mahkeme, içtihadından doğan genel ilkelere atıfta bulunmaktadır (*S. ve Marper/Birleşik Krallık* [BD], no. 30562/04 ve 30566/04, §§ 66-67, AİHM 2008). Mahkeme, mevcut davayı bu ilkeler ışığında değerlendirecektir.

a) Bir müdahalenin varlığı hakkında

80. Mahkeme öncelikle, bir mektubun açılmasının, tutuklunun yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına müdahale teşkil etmek için yeterli olduğunu daha önce kabul ettiğini hatırlatmaktadır (*Narinen/Finlandiya*, no. 45027/98, § 32, 1 Haziran 2004). Mahkeme ilk olarak, somut olayda Hükümetin, başvuranlar tarafından gönderilen ve kendilerine gelen özel mektupların tarandığını ve ardından UYAP sistemine kaydedildiğine itiraz etmediğini tespit etmektedir.

81. Mahkeme bu bağlamda, bu şekilde toplanan unsurların hassas niteliğı veya özel hayatla ilgili olarak veyahut başvuranların maruz kaldıkları olası dezavantajlar hakkında tahminde bulunmanın kendi görevi olmadığı kanısındadır. Nitekim bir bireyin özel hayatına ilişkin verilerin kaydedilmesi, Sözleşme'nin 8. maddesi anlamında müdahale teşkil etmektedir. Kaydedilen bilgilerin daha sonra kullanılıp kullanılmaması önemli değildir (bk. yukarıda belirtilen *S. ve Marper*, § 67 ve burada yapılan içtihat atıfları).

82. Somut olayda, başvuranların özel yazışmalarının, özel hayatlarının korunmasına ilişkin kişisel nitelikte bilgiler içerebileceğine hiçbir şüphe yoktur. Dolayısıyla, başvuranların bu özel yazışmalarının, olayların meydana

dönemde uygulanabilir olan ilgili iç hukukta öngörüldüğü şekilde kayda değer bir süre boyunca UYAP sisteminde taranması ve kaydedilmesi, başvuranların özel hayatına ve yazışmasına saygı gösterilmesi haklarına müdahale teşkil etmektedir. Mahkeme bu bağlamda, Anayasa Mahkemesi'nin *Kemal Karanfil* kararında bu noktada benimsediği nitelendirmeden ayrılmak için hiçbir neden görmemektedir (yukarıda 24. paragraf). Dolayısıyla Hükümetin, başvuranların mağdur sıfatı taşımadığı yönündeki ilk itirazının reddedilmesi gerekmektedir.

b) Müdahalenin haklılığı

83. Mahkeme, Sözleşme'nin 8. maddesini ihlal etmemek için, bu tür bir müdahalenin “kanunla öngörülmüş” olması, 2. fıkra bakımından meşru bir amaç izlemesi ve dahası, bu amaca ulaşmak için demokratik bir toplumda gerekli olması gerektiğinin altını çizmektedir (bk. diğer birçok karar arasında *Rotaru/Romanya* [BD], no. 28341/95, § 48, AİHM 2000-V).

84. Mahkeme; “kanunla öngörülmüş” ifadesinin, ihtilaf konusu tedbirin iç hukukta bir temele sahip olması, Sözleşme'nin girişinde açıkça belirtilen ve Sözleşme'nin 8. maddesinin konu ve amacına bağlı olan hukukun üstünlüğü ile uyumlu olması gerektiği anlamına geldiği yerleşik içtihadını hatırlatmaktadır. Kanunun yeterince erişilebilir ve öngörülebilir olması, yani kişinin - gerekirse uzman görüşü alarak - davranışını düzenlemesine imkân verecek kadar ayrıntılı bir şekilde ifade edilmesi gerekmektedir. Kanunun; bu gerekliliklere uygun sayılabilmesi için, keyfiliğe karşı uygun koruma sağlaması ve sonuç olarak yetkili makamlara tanınan yetkinin kapsamını ve kullanım şeklini yeterli açıklıkla tanımlaması gerekmektedir (yukarıda anılan *S. ve Marper*, § 95 ve yukarıda anılan *Rotaru*, § 55).

85. Ayrıca, -tüm olasılıkları kapsayamayan- ulusal mevzuatın gerektirdiği kesinlik düzeyi, büyük ölçüde söz konusu metnin içeriğine, kapsadığı kabul edilen alana ve muhataplarının sayısına ve niteliğine bağlıdır (*Hassan ve*

Tchaouch/Bulgaristan [BD], no. 30985/96, § 84, AİHM 2000-XI ve burada yapılan içtihat atıfları).

86. Özellikle kişisel veriler konusunda, tedbirlerin kapsamını ve uygulanmasını düzenleyen, verilerin bütünlüğünü ve gizliliğini korumaya yönelik asgari gereklilikleri ve yargılanabilir kişilerin yeterli güvenceye sahip olması için bunların imhasına ilişkin prosedürleri düzenleyen açık ve ayrıntılı kuralları belirlemek gerekmektedir (yukarıda anılan *S. ve Harper*, § 99 ve burada yapılan içtihat atıfları).

87. Mahkeme somut olayda, Hükümet tarafından 27 Mayıs 2021 ve 21 Eylül 2021 tarihli ek görüşlerinde belirtildiği üzere, mahpusların yazışmalarının bilişim sistemine kaydedilmesine ilişkin ilgili iç hukukun yakın zaman önce önemli bir gelişme gösterdiğini gözlemlemektedir. Nitekim Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun, Genel Müdürlüğün 10 Ekim 2016 tarihli yazısına ilişkin 14 Eylül 2020 tarihli yürütmenin durdurulması kararının ardından, Genel Müdürlük söz konusu uygulamaya ilişkin düzenlemenin devamını sağlamak amacıyla 19 Ocak 2021 tarihli yeni bir yazı göndermiştir (yukarıda 22 ve 23. paragraflar). Ayrıca, 17 Haziran 2021 tarihinde 5275 sayılı Kanun'un 68. maddesine, uygulama koşullarının, Genel Müdürlüğün 4 Ağustos 2021 tarihli yeni yazısında belirtildiği (yukarıda 34. paragraf), özellikle tutukluların yazışmalarının UYAP sistemine kaydedilmesine ilişkin koşullarla ilgili (yukarıda 14. paragraf) yeni bir fıkra eklenmiştir. Bununla birlikte, bu yeni gelişmeler, Mahkeme önünde mevcut başvuruların yapılmasından ve bunların Hükümete bildirilmesinden sonra meydana gelmiştir (yukarıda 14. paragraf). Ek olarak başvurular tarafından, mevcut davaya konu uygulamayla ilgili olarak Anayasa Mahkemesi de dâhil olmak üzere ulusal makamlara başvuru yapıldığında, söz konusu makamlar bu gelişmelerin meydana gelmesi öncesinde uygulanabilir olan iç hukuku dikkate alarak karar vermişlerdir.

88. Mahkeme bu bağlamda, insan haklarının korunmasına yönelik ulusal sistemlere nazaran ikincil rol oynadığını (*Akdivar ve diğerleri/Türkiye*, 16

Eylül 1996, §§ 65 ve 66, Derleme, 1996-IV) ve ulusal mahkemelerin öncelikle iç hukukun Sözleşme’yle uyumluluğu konularını ele alma imkânına sahip olmasının arzu edilir olduğunu hatırlatmaktadır. Bunun yanı sıra, daha sonrasında Strazburg’a başvuruda bulunulması halinde, Mahkeme, ülkelerinin canlı güçleriyle doğrudan ve sürekli temas halinde olan bu mahkemelerin görüşlerinden yararlanabilmelidir (*Burden/Birleşik Krallık* [BD], no. 13378/05, § 42, AİHM 2008).

89. Somut olayda Mahkeme, ulusal makamların ilgili iç hukukun güncel gelişimine ilişkin uygulamasının ve değerlendirmesinin, kendisi tarafından henüz bilinmemesi nedeniyle, ikincil rolünün bilincinde olarak, mevcut başvuruların yapılmasından sonra, özellikle Genel Müdürlüğün 19 Ocak 2021 tarihli yazısı ile 5275 sayılı Kanun’un 68. maddesinde 17 Haziran 2021 tarihinde yapılan mevzuat değişikliği gibi ilgili iç hukuktaki bu yeni gelişmeler hakkında karar vermemesinin uygun olduğu kanaatine varmaktadır. Dolayısıyla, Mahkeme’nin mevcut dava çerçevesinde ihtilaf konusu müdahalenin yasal dayanağı hakkındaki incelemesi, olayların meydana geldiği dönemde ulusal makamlar tarafından dikkate alınan ve uygulanan ilgili iç hukuk ile sınırlı olacaktır.

90. Mahkeme bu bağlamda, ihtilaf konusu müdahalenin yasal bir dayanağının varlığı meselesinin, taraflar arasında tartışma konusu olduğunu kaydetmektedir (bk. tarafların iddiaları, yukarıda 47, 50, 53-54, 56-57, 59, 51 ve 65-66. paragraflar).

91. Mahkeme, olayların meydana geldiği dönemde, ceza infaz kurumlarındaki tutuklu ve hükümlülerin yazışmalarının denetlenmesinin, 5275 sayılı Kanun’un 68. maddesi ile 20 Mart 2006 tarihli Tüzük’ün 122 ve 123. maddelerinde öngörüldüğünü kaydetmektedir. Mahkeme dolayısıyla, olayların meydana geldiği dönemde yürürlükte olduğu şekliyle söz konusu hükümler ile ulusal makamlar ve Hükümet tarafından ihtilaf konusu tedbire dayanak olarak ileri sürülen yasal veya idari başkaca hiçbir hükümde, tutuklu

ve hükümlülerin yazışmalarının taranması ve UYAP bilişim sistemine kaydedilmesi yönünde herhangi ifadenin bulunmadığını gözlemlemektedir.

92. Mahkeme, dosyadaki unsurları ve taraflarca, özellikle konuyla ilgili olarak Hükümet tarafından sunulan bilgileri dikkate alarak, tutuklu ve hükümlülerin yazışmalarının UYAP sistemine kaydedilmesinin doğrudan ve spesifik olarak Adalet Bakanlığı tarafından 10 Ekim 2016 tarihinde yayımlanan ve 1 Mart 2017 tarihinde yinelenen bir talimattan kaynaklandığını tespit etmektedir (yukarıda 21. paragraf). Nitekim bu yazılar uyarınca, “başta terör veya örgütlü suçlardan hükümlü ve tutuklular olmak üzere tüm hükümlü ve tutukluların (Kanun Hükmünde Kararnamelerde belirtilen esas ve usuller çerçevesinde) resmi makamlara veya savunması için avukatına verdiği kapalı zarf içerisindeki mektup ve faksler hariç, göndermek istedikleri veya kendilerine gelen diğer mektup, faks ve dilekçelerin mutlaka taranmak suretiyle UYAP sistemine kayıt edilmesi gerekmektedir” (*ibidem*). Bu aynı zamanda, Anayasa Mahkemesi’nin ihtilaf konusu uygulamanın yasal dayanağını incelediği *Kemal Karanfil* kararında da vardığı sonuçtur (yukarıda 24. paragraf).

93. Öte yandan bu sonucun, 27 Mayıs 2021 tarihinde sunulan ve 10 Ekim 2016 tarihli yazının, tutukluların UYAP’taki yazışmalarının kaydedilmesinin yasal dayanağı olduğunu açıkça belirttiği (yukarıda 21. paragraf) ek görüşlerinde Hükümet tarafından kabul edildiği anlaşılmaktadır. Şüphesiz bu nedenle ulusal makamlar, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu’nun, 10 Ekim 2016 tarihli yazının yürütmesinin durdurulması kararı vermesinin ardından, 19 Ocak 2021 tarihinde söz konusu uygulamayı düzenleyen yeni bir yazı kabul etmeyi uygun görmüşlerdir (yukarıda 23. paragraf).

94. Hükümet, 10 Ekim 2016 ve 1 Mart 2017 tarihli yazıların, Adalet Bakanlığı tarafından yayımlanan genelgeler olarak anlaşılması gerektiğini ve dolayısıyla mevcut davada söz konusu müdahalenin kanunla öngörüldüğünü tespit etmeye yeterli olduğunu ileri sürmektedir. Başvuranlar ise, söz konusu

yazıların kanunun kalite gerekliliklerini karşılamadığını iddia etmektedirler (yukarıda 47, 50, 53-54, 56-57, 59 ve 51. paragraflar).

95. Mahkeme bu bağlamda ilk olarak, ulusal hukuk bakımından bir genelgenin hukuki niteliği ve kurucu öğeleri hakkında karar vermenin -bu görev öncelikle ulusal makamlara düşmektedir- ve ulusal mahkemeler ile Anayasa Mahkemesi'nin özellikle Adalet Bakanlığı'nın 10 Ekim 2016 tarihli yazısının genelge niteliğiyle ilgili tespitlerini yeniden gündeme getirmenin hiçbir surette kendi görevi olmadığını altını çizmektedir.

96. Dolayısıyla Mahkeme, 10 Ekim 2016 ve 1 Mart 2017 tarihli yazıların Cumhuriyet savcıları ve ceza infaz kurumları idarelerine dağıtılmaya yönelik olduğunu tespit etmektedir. Bununla birlikte başvuranlar, bunların içeriğinden ancak mevcut davada Hükümet tarafından sunulan görüşleri okuyunca haberdar olabildiklerini iddia etmektedirler. Mahkeme bu bağlamda, dosyadaki unsurlarda ve Hükümet tarafından ileri sürülen argümanlarda hiçbir hususun, 1 Mart 2017 tarihinde yinelenen 10 Ekim 2016 tarihli yazının genel olarak kamuya veya özellikle başvuranlara erişilebilir kılındığına dair bir varsayımda bulunmaya imkân vermediğini gözlemlemektedir.

97. Dolayısıyla, 10 Ekim 2016 ve 1 Mart 2017 tarihli yazıların Adalet Bakanlığı'nın ceza infaz kurumlarına verdiği talimatların yer aldığı yayımlanmayan iç belgeler olduğunu kaydetmek gerekmektedir. Bu koşullarda, söz konusu belgelerin, herhangi bir şekilde tutuklulara ve hükümlülere iletilmemesi nedeniyle, bu belgelerin ilke olarak vatandaşlar açısından (bk. *bu davaya uygulanabildiği ölçüde (mutatis mutandis)*, *Amuur/Fransa*, 25 Haziran 1996, § 53 Derleme 996-III ve *Poltoratskiy/Ukrayna*, no. 38812/97, §§ 158-162, AİHM 2003-V) zorunlu bağlayıcılığının olmadığını tespit etmek gerekmektedir (bk. *bu davaya uygulanabildiği ölçüde (mutatis mutandis)*, *Silver ve diğerleri/Birleşik Krallık*, 25 Mart 1983, § 93, A Serisi, no. 61). Normatif yetkinin kullanılması dışında yayımlanan bu nitelikte bir metinde, Sözleşme ile güvence altına

alınan haklara kamu gücünün keyfî müdahalelerini önlemek için gerekli uygun koruma ve hukuki güvenlik sunamayacağı için Mahkeme'nin içtihatları anlamında yeterli “nitelikte” bir “kanun” görülemeyecektir (yukarıda belirtilen *Amuur*, § 53 ve *Frérot/Fransa*, no. 70204/01, § 59, 12 Haziran 2007).

98. Mahkeme dolayısıyla, mevcut davada ihtilaf konusu müdahalenin Sözleşme'nin 8. maddesinin 2. fıkrası anlamında, “kanunla öngörüldüğü” şeklinde değerlendirilemeyeceğine karar vermiştir. Mahkeme, bu sonucu dikkate alarak, Sözleşme'nin 8. maddesinin 2. fıkrası tarafından gereken diğer koşullara - yani meşru bir amacın varlığı ve demokratik bir toplumda müdahalenin gerekliliği gibi - somut olayda riayet edilip edilmediğini incelemenin gerekli olmadığını değerlendirmektedir.

99. Mahkeme dolayısıyla, Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmaktadır.

III. SÖZLEŞME'NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

100. Bazı başvurular (başvuru no. 10539/19, 11959/19, 12723/19, 15626/19, 16803/19, 17838/19 ve 19405/19), Cumhuriyet savcısının görüşünün iletilmemesi nedeniyle, ulusal mahkemeler önündeki (infaz hâkimliği ve/veya ağır ceza mahkemesi) yargılamanın hakkaniyetten yoksun olmasından şikâyet etmektedirler. Başvuranlar, Sözleşme'nin 6. maddesini ileri sürmektedirler. Bu maddenin somut olayla ilgili kısmı aşağıdaki şekildedir:

“Herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar (...) konusunda karar verecek olan, (...) bir mahkeme tarafından, hakkaniyete uygun (...) olarak görülmesini isteme hakkına sahiptir.”

101. Hükümet öncelikle, Mahkeme'yi, açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle bu şikâyeti reddetmeye davet etmektedir. Hükümet, Anayasa

Mahkemesi'nin, başvuruların bu şikâyeti hakkında karar verdiğini ve Mahkeme'nin, söz konusu mahkemenin vardığı sonuçlardan ayrılmasını haklı gösteren hiçbir neden olmadığını ileri sürmektedir.

102. Ardından Hükümet, önemli bir zararın bulunmadığını ileri sürmektedir. Hükümet bu bağlamda, ağır ceza mahkemesi önünde Cumhuriyet savcılarının görüşlerinin her bir davada, bu mahkemeyi “infaz hâkimliklerinin kararının usul ve yasaya uygun olduğu gerekçesiyle”, başvuruların başvurusunu reddetmeye davet etmekle yetindiğinin altını çizmektedir. Hükümet bu görüşlerde, hiçbir yeni argüman bulunmadığı ve savcıların, başvurunun reddedilmesini talep etmekle yetindikleri kanaatine varmaktadır. Hükümet bu noktada, Mahkeme'nin daha önce benzer konu hakkında karar verme imkânının olduğunun ve Danıştay önündeki yargılamada savcının görüşünün iletilmemesinden kaynaklanan önemli bir zararın bulunmadığı sonucuna vardığının altını çizerek, *Kılıç ve diğerleri/Türkiye* ((k.k.), no. 33162/10, § 32, 3 Aralık 2013) davasına atıfta bulunmaktadır. Dolayısıyla Hükümet, Mahkeme'yi, bu şikâyeti, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının b) bendi ve 4. fıkrasına dayanarak reddetmeye davet etmektedir.

103. Hükümet, 12723/19 ve 15626/19 no.lu başvurularla ilgili olarak, ilgililerin başvurularını inceleyen infaz hâkimliklerine sunulan Cumhuriyet savcılarının görüşlerine atıfta bulunarak, infaz hâkimliklerinin yalnızca başvuruların ziyaret hakkı bakımından karar verdiklerini ve somut olayda davanın konusu hakkında hiçbir görüş sunmadıklarının altını çizmektedir. Dolayısıyla başvuranlar, bu görüşlerin tebliğ edilmemesi nedeniyle, hiçbir önemli zarara maruz kalmamışlardır.

104. Hükümet son olarak, 15626/19 no.lu başvuruya ilgili olarak başvuranın, infaz hâkimliğinin kararına karşı ağır ceza mahkemesine itiraz ettiğinde, dava konusu infaz hâkimliği tarafından incelenirken Cumhuriyet savcısının görüşünün iletilmediği hususuyla ilgili olarak şikâyetinde bulunmayı

ihmal ettiği gerekçesiyle, iç hukuk yollarının tüketilmediğini ileri sürmektedir.

105. 12723/19 ve 15626/19 no.lu başvurular kapsamında başvuranlar, Hükümetin argümanlarına itiraz etmektedirler. Diğer başvuranlar, görüş beyan etmemektedirler.

106. Mahkeme, Hükümet tarafından ileri sürülen bütün itirazlar hakkında karara varılmasının gerekli olmadığı kanaatindedir; zira her hâlükârda bu şikâyet aşağıda belirtilen gerekçelerden ötürü reddedilebilir. Nitekim Mahkeme, daha önce *Günana ve diğerleri/Türkiye* (no. 70934/10 ve diğer 4 başvuru, §§ 78-79, 20 Kasım 2018) davasında benzer bir şikâyeti incelediğini ve itiraz işlemleri sırasında Cumhuriyet savcısının görüşlerinin iletilmemesi ve başvuran tarafın görüşlerini gerektirebilecek herhangi bir yeni hususun bu görüşlerle ileri sürülmemesi nedeniyle, başvuranların “önemli bir zarara” maruz kalmadıkları gerekçesiyle, bu şikâyetin kabul edilemez olduğuna karar verdiğini hatırlatmaktadır. Mahkeme bu karara varırken, Cumhuriyet savcısının, sadece infaz hâkimliğinin kararının usul ve yasaya uygun olduğunu belirtmekle yetindiğinin altını çizmektedir (*ibidem*).

107. Mahkeme öncelikle, somut olayda Hükümet tarafından sunulan olay ve olgular özeti ile başvuranlar tarafından bu konulara itiraz edilmemesini dikkate alarak, 12723/19 ve 15626/19 no.lu başvurularda infaz hâkimliklerine sunulan Cumhuriyet savcısının görüşlerinin mevcut dava kapsamında davanın konusuyla değil, fakat başvuranların ceza infaz kurumlarında ziyaret haklarına ilişkin bir şikâyetiyle ilgili olduğunu gözlemlemektedir (yukarıda 8. paragraf). Ardından Mahkeme, ağır ceza mahkemesi önünde sunulan Cumhuriyet savcılarının görüşlerinin, infaz hâkimliklerinin itiraz edilen kararlarının usul ve yasaya uygun olduğunu belirtmekle sınırlı olduğunu gözlemlemektedir. Ayrıca Mahkeme, başvuranların bu görüşlere yanıt olarak, davalarının incelenmesi için yeni ve uygun unsurlar sunabileceklerini göstermediklerini tespit etmektedir. Mahkeme, yukarıda anılan *Günana* davasında ulaştığı sonuçtan farklı bir sonuca varabilecek bir argüman veya

olay ve olgu bulunmaması nedeniyle, bu şikâyetin, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının b) bendi ve 4. fıkrası uyarınca, önemli bir zararın olmaması sebebiyle, kabul edilemez olduğuna karar vermektedir.

IV. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

108. Sözleşme'nin 41. maddesi uyarınca:

“Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf'ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırıabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Tazminat

109. Başvuranlar maruz kaldıkları manevi zarar için sırasıyla 20.000 avro (EUR) (başvuru no. 49341/18 ve 12723/19), 10.000 avro (başvuru no. 59185/18, 2368/19, 10539/19, 11959/19, 15626/19, 17838/19 ve 19405/19), 25.000 avro (başvuru no.11837/19 ve 24060/19), 100.000 avro (başvuru no. 16803/19 ve 19085/19) ve 200.000 avro (başvuru no. 11950/19) talep etmektedirler. Bir başvuran (başvuru no. 11959/19) ayrıca, özel yazışmalarının UYAP sisteminden kaldırılmasını da talep etmektedir.

110. Hükümet, bu talepleri kabul etmemektedir.

111. Mahkeme; başvuranların, yazışmalarının UYAP sistemine kaydedilmesi nedeniyle, uğradıkları iddia edilen zararın değerlendirilmesini veya desteklenmesini mümkün kılacak herhangi bir unsur veya argüman ileri sürmediklerini kaydetmektedir. Nitekim somut olayda ceza infaz kurumunun yetkili personeli dışındaki kişilerin başvuranların kayıtlı yazışmalarına erişiminin olduğunu, bu verilerin ifşa edildiğini veya ilgililere karşı kullanıldığını destekleyecek hiçbir unsur bulunmamaktadır. Başvuranların, özellikle belirli mektuplarla ilgili olarak alınan spesifik tedbirlerden değil, yazışmalarının kaydedilmesinin sistematik niteliğinden şikâyet ettikleri

anlaşılmaktadır. Mahkeme, davanın bütün koşullarını dikkate alarak, mevcut karardaki ihlal tespitinin, başvurular tarafından maruz kalınan bütün manevi zarar için tek başına yeterli adil tazmin sunduğu kanaatine varmaktadır.

B. Masraf ve Giderler

112. Bazı başvurular ayrıca, avukatlık ücreti olarak sırasıyla 2.300 avro (başvuru no. 49341/18), 18.000 Türk lirası⁵ (TRY) (başvuru no. 59185/18), 2.320 avro (başvuru no. 15626/19) ve 2.000 avro (başvuru no. 24060/19) talep etmektedirler. Başvuranlar, kanıtlayıcı belge olarak avukatlık ücreti sözleşmesi ve/veya avukatlık ücretlerinin ödendiğine dair bir makbuz ve/veya avukatlık ücret tarifesi tablosu sunmaktadırlar. Diğer bazı başvurular (başvuru no. 11837/19 ve 12723/19) masraf ve giderler ile avukatlık ücreti bağlamında, sırasıyla 332 avro ve 1.220,20 avro talep etmektedirler. Başvuranlar, kanıtlayıcı belge olarak avukatlık ücretlerinin ödendiğine dair bir makbuz, posta irsaliyesi ile biri için Anayasa Mahkemesi önündeki yargılama masraflarının tutarını belirten bir karar ve diğeri için avukatlık ücret tarifesi tablosu sunmaktadırlar. Ayrıca bir başvuran (başvuru no. 59185/18), Mahkeme önündeki yargılama masrafı olarak 756,17 Türk lirası⁶ talep etmekte ve kanıtlayıcı belge olarak posta irsaliyesi ve faturalar sunmaktadır.

113. Hükümet, bu talepleri kabul etmemektedir.

114. Mahkeme içtihatlarına göre, bir başvurana yalnızca, masraf ve giderlerinin gerçekliğini, gerekliliğini ve miktarlarının makul niteliğini ispatlaması durumunda, bu masraflar iade edilebilmektedir. Somut olayda, Mahkeme sahip olduğu belgeleri ve yukarıda belirtilen kriterleri dikkate alarak, bazı başvuralara (başvuru no. 49341/18, 59185/18, 15626/19, 24060/19, 11837/19 ve 12723/19), ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı

⁵ Yaklaşık 2100 avro.

⁶ Yaklaşık 90 avro.

hariç olmak üzere, önünde yürütülen yargılama için masraf ve giderler olarak 500 avro götürü tutarının ödenmesinin makul olduğuna karar vermiştir.

C. Gecikme faizi

115. Mahkeme, gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankasının marjinal kredi faizlerine uyguladığı faiz oranına üç puan eklenerek elde edilecek oranı uygulamanın uygun olduğuna karar vermiştir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME

1. Oy birliğiyle, başvuruların birleştirilmesine;
2. Oy birliğiyle, Sözleşme'nin 8. maddesine ilişkin şikâyet bakımından, başvuranların mağdur sıfatı ile ilgili ilk itirazın esasla birleştirilmesine ve reddedilmesine;
3. Oy birliğiyle, Sözleşme'nin 8. maddesi hakkındaki şikâyetin kabul edilebilir ve geriye kalan başvuruların kabul edilemez olduğuna;
4. Oy birliğiyle, Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edildiğine;
5. 1'e karşı 6 oyla, ihlal tespitinin, tek başına, başvuranlar tarafından maruz kalınan manevi zarar için yeterli adil tazmin teşkil ettiğine;
6. Oy birliğiyle,
 - a) Davalı Devlet tarafından bazı başvuranlara (başvuru no. 49341/18, 59185/18, 15626/19, 24060/19, 11837/19 ve 12723/19), Sözleşme'nin 44. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içerisinde, ödeme tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden davalı Devletin para birimine çevrilmek üzere, başvuran tarafından ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere,

masraf ve giderler bağlamında, her birine 500 EUR (beş yüz avro) ödenmesine;

- b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödeme tarihine kadar, bu meblağa, Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli olan marjinal kredi faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

7. 1'e karşı 6 oyla, adil tazmine ilişkin kalan taleplerin reddine *karar vermiştir.*

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları uyarınca, 29 Mart 2022 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Jon Fridrik Kjølbro
Başkan

Mevcut kararda, Sözleşme'nin 45. maddesinin 2. fıkrası ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 74. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, Hâkim P. Koskelo'nun ayrık görüşü bulunmaktadır.

J.F.K.

S.H.N.

HÂKİM KOSKELO’NUN KISMİ MUHALEFET ŞERHİ

(Çeviri)

Çoğunluğun, başvuranlara manevi tazminat olarak bir meblağ ödenmemesine karar verdiği mevcut kararın hüküm kısmının beşinci paragrafı hakkında karşı oy kullandım. Bu dava, başvuranların bütün özel yazışmalarının içeriğine el konulduğu, tarandığı ve yasal dayanak olmaksızın elektronik bir veri tabanına kaydedildiği bir tedbirle ilgilidir. Bu durum ayrıca, yetkisiz erişime veya diğer kötüye kullanım şekillerine karşı gerekli güvencelere ilişkin spesifik hükümlerin bulunmadığını da varsaymaktadır. Dolayısıyla, Sözleşme’nin 8. maddesiyle korunan hakların ciddi bir maddi ihlali söz konusudur. Hukuki çerçevede düzeyinde yeni gelişmeler bu ihlali ortadan kaldıramamaktadır. Bu koşullarda, Sözleşme’nin 41. maddesi gereğince, manevi tazminat ödenmemesinin uygun olmadığı kanaatindeyim.

EK

Davaların Listesi:

No.	Başvuru No.	Davanın adı	Başvuru Tarihi	Başvuranın Doğum Yılı, İkamet Yeri ve Uyruğu	Temsilci
1.	49341/18	Uzun/Türkiye	27.09.2018	Nuh UZUN 1988 Kahramanmaraş Türk	Ramazan DANIŞMAN
2.	59185/18	Kıldan/Türkiye	28.11.2018	İsmail Turgut KILDAN 1983 Antalya Türk	Emre AKARYILDIZ
3.	2368/19	Taşdan/Türkiye	06.12.2018	Mehmet Nafi TAŞDAN 1984 Ankara Türk	Hatice YILDIZ
4.	10539/19	Kurtgöz/Türkiye	28.01.2019	Ahmet KURTGÖZ 1969 Osmaniye Türk	Mehmet Fatih ARSLAN
5.	11837/19	Özkan/Türkiye	01.02.2019	Mustafa ÖZKAN 1983 Konya Türk	
6.	11950/19	Sakman/Türkiye	15.02.2019	Mustafa SAKMAN 1971 Osmaniye Türk	Hamdi PÜR
7.	11959/19	Tüzün/Türkiye	22.01.2019	Soner TÜZÜN 1984 Aksaray Türk	Mehmet Fatih ARSLAN
8.	12723/19	Öğütalan/Türkiye	19.02.2019	Ersin ÖĞÜTALAN 1987 Nevşehir Türk	Sefanur BOZGÖZ

NUH UZUN VE DİĞERLERİ / TÜRKİYE KARARI

No.	Başvuru No.	Davanın adı	Başvuru Tarihi	Başvuranın Doğum Yılı, İkamet Yeri ve Uyruğu	Temsilci
9.	15626/19	C.A./Türkiye	01.03.2019	C. A. 1973 Konya Türk	Rukiye COŞGUN
10.	16803/19	Kökten/Türkiye	22.02.2019	Mustafa KÖKTEN 1981 Osmaniye Türk	
11.	17838/19	Tonbul/Türkiye	11.03.2019	Mehmet TONBUL 1974 Hatay Türk	Mehmet Fatih ARSLAN
12.	19085/19	Yazar/Türkiye	27.03.2019	Yusuf YAZAR 1972 Osmaniye Türk	
13.	19405/19	Fesli/Türkiye	25.03.2019	Muhammed Hamza FESLİ 1992 Mersin Türk	Mehmet Fatih ARSLAN
14.	24060/19	Özdemir/Türkiye	11.04.2019	Hasan ÖZDEMİR 1984 Kütahya Türk	Bilal ŞAŞMAZ